

Beretning om Dyrkningsforsøg med forskellige Havre-sorter, foretagne ved Statens Forsøgsstationer.

Ved Statskonsulent K. Hansen.

Havren er som bekendt den af de 4 Kornarter, der dyrkes i størst Udstrekning her i Landet. I Følge Arealopgørelsen fra 1896 fandtes et Areal af 2 110 144 Tdr. Ld. besaaet med Kornafgrøder til Modenhed. Heraf var 796 660 Tdr. Ld. eller 37.7 pCt. besaaet med Havre, 526 947 Tdr. Ld. eller 24.9 pCt. med Rug, 507 103 Tdr. Ld. eller 24.0 pCt. med Byg, 217 071 Td. Ld. eller 10.3 pCt. med Blandsæd (til Modenhed) og 62 363 Tdr. Ld. eller 3.0 pCt. med Hvede. Da „Blandsæd“ næsten udelukkende er en Blanding af Byg og Havre, hvori Havren udgør mindst Halvdelen, vil det være berettiget at lægge Halvdelen af Blandsædarealet til Havrearealet, der herved kommer op til 905 195 Tdr. Ld. eller 42.9 pCt. af Kornarealet. Havren spiller dog langtfra lige stor Rolle hele Landet over, idet den, naar Landet tages amtsvis, udgør fra 26.5 til 59.1 pCt. af Kornarealet. Hosstaaende Tabel I viser paa Grundlag af Arealopgørelsen 1896, hvor store Arealer der dyrkes med Korn i alt og med Havre, samt hvor stor en Del af det samlede Kornareal, der er besaaet med Havre i de forskellige Amter. Det i Tabellen opførte Havrearealet er = Areal besaaet med ren Havre + Halvdelen af det med Blandsæd til Modenhed besaaede Areal.

Som Tabel 1 viser, udgør paa Sjælland og Fyn Havrearealet overalt (amtsvis) henved en Trediedel af hele Kornarealet. Paa Lolland og Falster gaar det ned til ca. en Fjerdedel, paa Bornholm op til to Femtedele, medens det i Jylland næsten overalt er meget nær Halvdelen af hele Kornarealet, i Thisted Amt endog tre Femtedele deraf. Som Helhed spiller altsaa Havredyrkningen en langt større Rolle i

Tabel I. Amtsvis Oversigt over Havrearealet i
Sammenligning med samlet Kornareal.

Amt	Samlet Kornareal	Havrearealet	
	Tdr. Ld.	Tdr. Ld.	pCt. af Korn- arealet.
Københavns.....	83 869	26 265	31·3
Frederiksberg	81 351	30 368	37·3
Holbæk	118 296	36 034	30·5
Sorø	103 886	34 184	32·9
Præstø.....	115 149	37 540	32·6
Bornholm	35 383	14 237	41·7
Maribo	119 048	31 531	26·5
Svendborg	115 775	40 182	34·7
Odense.....	128 340	46 814	36·1
Vejle.....	142 967	69 709	48·8
Aarhus.....	154 563	75 858	49·1
Randers.....	140 097	67 060	47·9
Aalborg	140 016	70 908	50·6
Hjørring	141 575	68 251	48·2
Thisted	77 438	45 084	59·1
Viborg	155 477	83 231	53·5
Ringkøbing	145 122	72 773	50·2
Ribe	111 820	55 661	49·4

Jylland end paa Øerne men er i alle Landsdele en meget vigtig Afgrøde.

Havrens Andel i Kornhøstens Pengeværdi svarer i Henhold til de fra Statens statistiske Bureau aarlig udkommende Høstberetninger meget nær til dens Andel i det med Kornafgrøder besaaede Areal. I Gennemsnit for Treaaret 1898—1900 havde Kornhøsten efter de af Bureauet benyttede Vurderinger en Pengeværdi af 202 Mill. Kr. (Halmen ikke medregnet); heraf udgjorde Værdien af Havren (+ 1/2 Blandsæd) 80 1/2 Mill. Kr. eller 40 pCt.

Hvilke Kulturformer („Sorter“) af Havre der dyrkes her i Landet, haves der ingen tilfredsstillende Oplysninger om. I de senere Aar har Statistisk Bureau i Areal- og Høststatistikken skelnet mellem „Hvid Havre“ og „Graa Havre“. Denne Tve-

deling er af betydelig Interesse ved at vise, i hvilken Udstrekning den ejendommelige „Graa (eller brogede) Havre“ dyrkes i Jylland. Der er ikke Tvivl om, at den aldeles overvejende Mængde af Statistikens „Graa Havre“ er den fra gammel Tid i Jylland dyrkede Havre af dette Navn. Noget mere kommer der dog sikkert her ind under, særlig paa Øerne, hvor Arealstatistiken opfører 2400 Tdr. Ld. med „Graa Havre“, men hvor det er en stor Sjældenhed at finde denne. Derimod træffes der saavel i Jylland som paa Øerne lidt „sort Havre“ (rettere brun), og da denne i Arealtællingslisterne jo ikke kan komme i Rubriken „Hvid Havre“, maa den tages under „Graa Havre“.

Men navnlig under Benævnelsen „Hvid Havre“ skjuler der sig mange mer eller mindre vel adskilte Kulturformer. For at tilvejebringe nogen Oplysning om, hvilke Havresorter der dyrkes i Landets forskellige Egne, udsendtes ved Nytaarstid 1901 et saalydende Spørgsmaal til ca. 300 Landmænd i alle Egne af Landet: „Hvilken Havresort er for Tiden den almindeligst dyrkede paa Deres Egn, og hvilke andre dyrkes i mindre Udstrekning?“ Der indkom 201 Besvarelser. Disse gengives i Tabel 2 saaledes, at Egnen, hvorfra Svaret er indgaaet, angives ved nærmeste Jærbane- eller Poststation, og at flere Svar fra samme „Egn“ er gengivne under et. Navnene er i Regelen gengivne saaledes, som de ere modtagne.

Tabel 2. Oversigt over de her i Landet dyrkede Havresorter.

Egnen	Almindeligt dyrket.	Mindre udbredt
Læsø	Almindelig gul Havre	Graa Havre
Frederikshavn	Graa H.	—
Sindal	Hvid H. (skotsk)	Broget H., Salling-H., Sværd-H.
Hjørring	Blanding af Broget og Hvid H.	Salling-H., Pur-H., Grenaa-H.
Sæby	Broget H. og Hvid H.	—
Hørby	Hvid H.	Broget H.
Flauenskjold	Hvid H.	Broget H.
Ø.-Vraa	Hvid H.	Grenaa-H. og Broget H.
Hjallerup	Graa H. og hvid Salling-H.	Beseler-H.

Egnen	Almindeligt dyrket	Mindre udbredt
Brønderslev	Broget H.	Salling-, Beseler- og Grenaa-H.
V. Hassing	Alm. gul dansk H.	Broget H., blandet med Pur-H.
Sulsted	Hessel-H.	Graa H.
Brovst	Gul dansk H.	—
Bonderup	Alm. Hvid H.	Broget H.
Fjerritslev	Hvid H.	Graa H.
Snedsted	Dansk H.	Beseler-H. og Pur-H.
Sjørring	Beseler-H.	—
Hvidbjerg	Grenaa-H. og Graa H.	Beseler-H.
Nykøbing M.	Hvid H. og Graa H.	Beseler- og Provsti-H.
Karby	Hvid dansk H. og Broget H.	Beseler- og Grenaa-H.
Struer	Provsti- og Grenaa-H.	Graa, og Broget H.
Lemvig	Alm. Gul H. og Grenaa-H.	Beseler- og Graa H.
Holstebro	Graa H.	Beseler- og Grenaa-H.
Ulfborg	Graa H.	Gul H., Ligowo- og svensk Kubb-H.
Ringkøbing	Graa H.	Beseler- og Skotsk H.
Lem	Alm. Graa H.	Gul H.
Skjern	Graa H. og Blandingshavre	Grenaa-H.
Tarm	Graa dansk H.	Beseler- og Grenaa-H.
Ølgod	Hvid dansk H. og Broget H.	—
N. Nebel	Graa H. og Gul H.	—
Varde	Hvid, Gul og Graa H.	—
Tjæreborg	Hvid H.	Sort Sværd-H.
Holsted	Alm. Hvid H.	Grenaa-, Sværd- og Pur-H.
Brørup	Alm. gul (Øhavre)	Grenaa- og Beseler-H.
Grindsted	Graa H.	—
Give	Alm. Gul H. og Graa H.	Beseler-H.
Ølholm	Beseler-H.	—
Tørring	Alm. Hvid H.	Grenaa-H.
N. Snede	Thybo H.	Hvid H.
Bryrup	Hvid H., Thybo-H. og Graa H.	Blaa H. (skotsk Sværd-H.)
Troldhede	Graa H., blandet med Hvid H.	Sort Sværd-H., Nyzeelandsk H.
Herning	Graa dansk H.	Beseler-, Provsti- og Grenaa-H.
Silkeborg	Gul østjydsk H. og Graa H.	Beseler- og Grenaa-H.
Hammel	Alm. Hvid H. og Beseler-H.	Provsti-, Grenaa- og Sværd-H.
Kjellerup	Grenaa-H.	—
Ulstrup	Gl. Hvid H.	Welcome-H.

Egnen	Almindelig dyrket	Mindre udbredt
Bjerringbro	Gl. Hvid H.	Ligowo-H.
Viborg	Graa H.	Hvid H.
Stoholm	Broget H.	—
Højslev	Broget H.	Beseler-H.
Skive	Graa H. og Gul H.	Beseler-H.
Jebjerg	Beseler-H.	Ligowo- og Pfiffelbacher-H.
Durup	Beseler-H.	Salling- og Fur-H.
Skals	Graa Salling-H.	Hvid H.
Aalestrup	Hvid H. og Graa H.	Beseler-H.
Aars	Hvid H.	—
Hornum	Hvid H. og Graa H.	Sværdhavre
Aalborg	Hvid dansk H.	Hvid Sværd-H., svensk H., Salling-H.
Svenstrup	Dansk Havre	—
Skjørping	Alm. dansk Hvid Havre	Graa Salling-H.
Arden	Alm. Hvid Havre	Graa H., Welcome-H.
Hadsund	Gammel Hvid H.	Graa H. og Beseler H.
Havndal	Graa H.	Hessel-H.
Faarup	Gammel Hvid H.	Beseler- og Ligowo-H.
Randers	Beseler- og Grenaa-H.	Graa, Provsti- og Skotsk H.
Allingaabro	Grenaa-H.	—
Grenaa	Grenaa-H.	Ligowo-H., Nyzeelandsk H.
Kolind	Grenaa-H.	—
Lystrup	Provsti-H.	Ligowo-H.
Hinnerup	Provsti-H.	Beseler-H.
Klank	Beseler-H., alm. dansk H.	Svensk H.
Hasselager	Hvid dansk H.	Beseler-H.
Malling	Gammel dansk Hvid H.	Beseler-H.
Skanderborg	Hvid H.	Beseler-, Heines H.
Horsens	Beseler-, Grenaa- og Prov- sti-H.	Graa H.
Stenderup	Beseler- og Grenaa-H.	Ligowo-H.
Daugaard	Beseler-H.	—
Vejle	Alm. gammel Hvid H.	—
Børkop	Hvid H.	—
Kolding	Grenaa-H.	Beseler-H.
Ejby	Beseler-, Provsti- og gl. dansk H.	Sværd-H.
Gjelsted	Dansk H.	Beseler- og Sort Sværd-H.
Aarup	Beseler-H.	Ligowo-H., Berwick-H., Ny- zeelandsk H.
Assens	Alm. dansk H.	Beseler-H.
Ebberup	Beseler-H.	—
Knarreborg	Ø-Havre	—

Egnen	Almindelig dyrket	Mindre udbredt
Bogense	Beseler og gul dansk H.	Provsti- og Dannebroggs-H.
Skamby	Beseler-H.	—
Otterup	Ø-Havre	Grenaa- og Beseler-H.
Odense	Dansk H.	Beseler-H.
Hejby	Hessel- og Beseler-H.	—
Pederstrup	Grenaa- og Beseler-H.	Gammel Hvid H.
Hejrup	Alm. dansk H. og Beseler-H.	—
Pejrup	Beseler-H.	—
Faaborg	Beseler-H.	—
Avernakø	Ø-Havre	—
Ærøskøbing	Alm. hvid og Beseler-H.	—
Humble	Beseler-H.	Grenaa- og Ligowo-H.
Tranekær	Beseler-H.	—
Lohals	Beseler-H.	—
Taasinge	Beseler- og alm. Hvid H.	—
V. Skjerninge	Beseler-H.	—
Vejstrup	Beseler- og Ø-H.	—
Kværndrup	Beseler-H.	Grenaa-H.
Øxendrup	Beseler-H.	Dansk H.
Ullerslev	Grenaa- og Dannebroggs-H.	Beseler-H.
Skjelskør	Beseler-H.	Skaansk H.
Slagelse	Beseler- og gl. dansk H.	—
Ruds Vedby	Grenaa- og Førsløv-H.	—
Jerslev	Alm. dansk H.	Ligowo-H.
Kalundborg	Alm. dansk H.	Sværd-H.
Snertinge	Beseler-H.	Grenaa-H. og Ligowo-H.
Samsø	Alm. Hvid H.	Beseler- og Berwick-H.
Svinninge	Alm. Gul H.	—
Nykøbing S.	Alm. Hvid H.	Nyzeelandsk H., Purhavre.
Holbæk	Alm. Gul H.	Beseler- og Berwick-H.
Knabstrup	Alm. dansk H.	Ligowo-H.
Sørø	Beseler-H.	Grenaa-H.
Ringsted	Beseler- og alm. dansk H.	—
Tølløse	Beseler-, Provsti- og gl. dansk H.	—
Skibby	Alm. dansk H.	Hvid Sværd-H. og Dannebroggs-H.
Slangerup	Alm. dansk H.	—
Græsted	Alm. dansk H.	Hvid kanadisk H.
Hillerød	Alm. Hvid H.	—
Birkered	Alm. gl. Hvid H.	—
Holte	Alm. Hvid H.	Beseler H.
Lyngby	Beseler- og Grenaa-H.	—
Glostrup	Beseler- og alm. Hvid H.	—

Egnen	Almindelig dyrket	Mindre udbredt
Havdrup	Alm. dansk H.	Grenaa-H.
Borup	Beseler- og dansk H.	—
Køge	Alm. gl. Hvid Havre	Førslev-H.
Storehedinge	Beseler- og Grenaa-H.	—
Faxe	Ø.-Havre	—
Haslev	Beseler-H.	Ligowo-H.
Rønnede	Ø.-Havre	Beseler-H.
Herlufmagle	Beseler-H.	—
Næstved	Beseler- og gl. dansk H.	—
Karrebæksminde	Beseler- og Førslev-H.	Gl. dansk H.
Præstø	Beseler-H.	Grenaa- og Ligowo-H.
Nakskov	Beseler-H.	Graa H.
Horslunde	Beseler-H.	Grenaa-H.
Maribo	Dansk H.	Ligowo-H.
Rødby	Beseler- og dansk H.	—
Saxkøbing	Beseler-H.	—
Nysted	Beseler-H.	—
N. Alslev	Beseler-H.	Ligowo- og Grenaa-H.
Stubbekøbing	Beseler- og gl. dansk H.	—
Møen	Beseler- og Grenaa-H.	Ligowo-H.
Bornholm	Grenaa- og alm. dansk H.	Beseler- og Graa H.

Herefter frembyder Landets Havreareal et temmelig broget Billede med Hensyn til Kulturformer; og Listen er i Virkeligheden endda langt fra at være fuldstændig.

I Betragtning af Havrens overordentlig store økonomiske Betydning og af den Famlen, der i Henhold til ovenstaaende Fremstilling aabenbart er til Stede ved Valget af Havresorter, maa der siges at være særlig god Grund til gennem sammenlignende Dyrkningsforsøg at faa sikker Rede paa, hvilke Havresorter der under forskellige Forhold giver størst Udbytte. Det væsentligste herhen hørende Materiale, der hidtil har foreligget her hjemme fra, er Resultaterne af de af „Forening til Kulturplanternes Forbedring“ fra 1888 til 1892 udførte Dyrkningsforsøg med forskellige Havresorter*). Disse Forsøg var i alle Henseender for lidet omfattende til at være fyldsgørende som Vejledning i et saa vigtigt Spørgsmaal, men bidrog dog til at godtgøre, at der var Grund til at iværksætte et mere omfattende Arbejde paa dette Omraade.

* Om Landbrugets Kulturplanter, 10. Bd. 1893, S. 7 og 171.

I 1888 paabegyndte Statskonsulent P. Nielsen Dyrkningsforsøg med Havresorter paa Forsøgsmarken i Tystofte. Aaret efter indlagdes de samme Forsøg paa let Sandjord paa Forsøgsmarken ved Askov, og i 1890 tillige paa lermuldet Jord ved samme Forsøgsstation. Paa Forsøgsmarken ved Lyngby paabegyndte „Forening til Kulturplanternes Forbedring“ i 1891 lignende Forsøg, der ved nævnte Forenings Opløsning og dens Forsøgsvirksomheds Overgang til Staten i 1893 bragtes i Overensstemmelse med Forsøgene i Tystofte. Endelig optoges den samme Forsøgrække i Vester-Hassing efter den derværende Stations Oprettelse; de første Resultater derfra skriver sig fra 1895.

Jordbundsforholdene ved Forsøgsstationerne kan karakteriseres saaledes:

Tystofte. God lermuldet Jord med Lerunderlag.

Lyngby. Lettere lermuldet Jord med stenet, sandblandet Lerunderlag.

Askov. Lemmarken: Middelgod, noget kold lermuldet Jord med stenet Lerunderlag. Sandmarken: Meget let og tør Sandmuld med Sandunderlag.

Vester-Hassing. Meget let og tør, stenfri Sandmuld (fint Sand) paa Sandunderlag.

Det kan i Henhold hertil siges, at Forsøgsmarkerne ved Tystofte og Lyngby repræsenterer Øernes og tildels Østjyllands Middeljorder; at Askov Lemmark svarer til en meget betydelig Del af Jyllands gode Jorder — fraregnet de gode Strøg i Østjylland —; og at Sandmarkerne ved Askov og V. Hassing er et godt Udtryk for meget store Sandjordsarealer i Vest-, Midt- og Nordjylland. Derimod er de stærke Lerjorder, Vest- og Midtjyllands meget skarpe, albundne Blysandsjorder samt Kær- og Mosejorderne ikke repræsenterede ved de Jorbundsformer, paa hvilke Havreforsøgene hidtil ere udførte. Det Forbehold, som man paa Grund heraf maa tage overfor Anvendelsen af de ved Forsøgene indvundne Resultater, forstærkes ved den Omstændighed, at Resultaterne fra V. Hassing, der jo navnlig skulde være vejledende for den nordlige Del af Jylland, ikke er saa sikre som ønskeligt, da denne Station kun har bestaaet en kort Aarrække, og dens Jorder har været noget uensartede og i høj Grad urene. Forsøgene har derfor ofte været delvis ubrugelige, og et enkelt Aar (1896) mislykkedes de helt.

Driftsforholdene paa de Marker, hvor Forsøgene har været anstillede, har været noget vekslende saavel fra Sted til Sted som fra Aar til andet. I det store Hele kan de dog siges at have svaret til almindelig god Praksis.

Hvad Forsøgenes Udførelse angaar, har der herved været fulgt de ved Forsøgsstationerne, væsentlig af P. Nielsen oparbejdede, sædvanlig anvendte Metoder. Saatiden har indenfor samme Mark været ens for alle Sorter, medens Høstningen er foretaget efterhaanden som de forskellige Sorter har været modne. Udsædsmængden har i Regelen svaret til 200 Pd. pr. Td. Ld. Kun undtagelsesvis, f. Ex. ved mere smaakornede Sorter, har der været afveget herfra. Der har i de allerfleste Tilfælde været anvendt Bredsaaning og Dækning med Haandharver. I Askov har Udsæden været 10 Skæpper svarende til ca. 170 Pd. pr. Td. Ld., og Dækningen er foretaget med Haandplov. Forsøgsstykkernes Størrelse har sædvanligvis været enten $\frac{1}{100}$ eller $\frac{1}{200}$ Td. Ld. Antallet af Fællesparceller har vexlet fra 2 til 6 eller flere, oftest 3 à 4, undtagelsesvis 1. Mellem Forsøgsstykkerne har der aldrig været Gange, men det ene Forsøgsstykke har grænset umiddelbart op til det andet, kun adskilt fra dette ved en Græsrække eller en smal Rille. Langs Hovedgangene har der været saaet et Par Isolationsrækker, der er borthuggede ved Høsten. De høstede Afgrøder kan saaledes forudsættes at være avlede nøjagtig paa de dertil bestemte Arealer, og i den i de følgende Tabeller foretagne Omregning til 1 Td. Ld. har man derfor et paalideligt Udtryk, ikke alene for de respektive Sorters forholdsviser men ogsaa for deres absolute Ydeevne under de givne Forhold.

I Vinteren 1896—97 foretog Statskonsulent P. Nielsen en foreløbig Opgørelse af de indtil da udførte Forsøg med Havre og meddelte Resultaterne heraf i et Foredag i det Kgl. danske Landhusholdningsselskab. P. Nielsen naaede dog ikke at faa Beretningen om Forsøgene udarbejdet til Trykning, og ved hans kort efter paafølgende Død udsattes dette Arbejde. Ved Forsøgenes Fortsættelse i de 4 paafølgende Aar har Materialet faaet en betydelig Tilvæxt. Som Resultaterne ved den nu foretagne Opgørelse fremtræder, adskiller de sig paa enkelte underordnede Punkter fra de i P. Nielsens Opgørelse meddelte Tal; men i alt væsentligt er der god Overensstemmelse.

Tabel 3. Afgrøder af 9 Havresorter i 13 Aar. Tys-

Nr.	Sorternes Navne	1888		1889		1890		1891		1892		1893	
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm										
1	Øhavre.....	(2650)	(3820)	2307	2393	3797	5553	3185	4055	4020	5580	2580	2510
2	Grenaa-H.....	2702	3377	2349	2181	3794	5873	3135	3780	4445	6105	2154	2220
3	Heines rb. H.....	2650	(3975)	2455	2475	3701	5309	2976	4018	4340	5993	2355	2416
4	Provsti-H.....	2666	3834	2406	2469	3633	5582	2938	3712	4370	5701	2184	2182
5	Beseler-H.....	2621	4259	2471	2569	3639	5450	2850	3842	4355	6012	2220	2451
6	Duppauer H.....	(2450)	(3459)	2152	2348	3708	5042	2799	3421	3905	5395	1975	2105
7	Graa H. (Broget H.)	2363	5643	2106	3554	2915	5745	2688	4012	4160	6710	2070	3300
8	Hvid tat. Sværdh...	(1997)	(4033)	2072	3194	3007	6939	2238	3882	3328	7080	(1660)	(2409)
9	Nyzeelandsk H.....	1989	3272	2008	2608	2609	4617	2090	3093	3320	5980	1430	1910

Tabel 4. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 13

Nr.	Sorternes Navne	1888			1889			1890			1891			1892			1893			
		Antal Parc.		Danske Pd. pr. Td.	Antal Parc.		Danske Pd. pr. Td.	Antal Parc.		Danske Pd. pr. Td.	Antal Parc.		Danske Pd. pr. Td.	Antal Parc.		Danske Pd. pr. Td.	Antal Parc.		Danske Pd. pr. Td.	
				1000 Korn vejer Gr.			1000 Korn vejer Gr.			1000 Korn vejer Gr.			1000 Korn vejer Gr.			1000 Korn vejer Gr.			1000 Korn vejer Gr.	
1	Øhavre.....	—	—	1	183	37·0	2	185	31·4	2	182	32·2	1	186	35·2	2	129	32·0		
2	Grenaa-H.....	1	141	—	35·4	1	136	40·8	3	136	31·2	4	135	33·8	4	138	35·1	7	127	32·1
3	Heines rb. H...	—	—	—	—	1	186	39·1	2	136	31·0	6	133	32·8	6	136	35·7	8	129	32·1
4	Provsti-H.....	4	140	33·9	4	137	37·6	9	134	29·6	16	136	31·3	14	137	34·6	17	127	32·9	
5	Beseler-H.....	3	136	35·6	5	137·4	40·6	7	139	32·0	14	136	33·8	12	137	35·7	15	127	32·8	
6	Duppauer-H....	—	—	—	—	1	142	32·9	2	141	30·1	4	131	29·8	4	141	28·7	4	135	27·8
7	Graa H. (Broget H.).....	2	118·8	31·2	6	117	30·6	3	103	27·4	2	109	29·4	3	115	26·8	2	101	28·3	
8	Hvid tat. Sværdh...	—	—	—	2	125	30·2	2	119	20·0	3	125	28·1	5	121	22·5	—	—	—	
9	Nyzeelandsk H..	2	154	35·9	3	149	6·8	3	145	31·3	3	136	30·7	2	136	31·9	2	131	27·5	

tofte. A-Marken. 1888—1900. 478 Forsøgsstykker.

1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1888—1900		Antal Parceller
Pd. pr. Td. Ld.																
Kærne	Halm	Kærne	Halm													
3640	4460	2000	2400	3000	3000	2870	3890	3636	5418	3071	4054	3663	4817	3105	3996	30
3453	4053	1960	2579	3043	2973	2900	4167	3552	5292	3060	4020	3593	4597	3088	3936	47
3530	4260	2145	2655	2850	2950	2770	3730	3492	5412	3056	4024	3707	46:8	3079	3989	51
3400	4063	1964	2466	2743	2673	2920	3760	3710	5422	3115	4093	3669	4632	3055	3891	100
3400	4263	2140	2748	2748	2845	4355	3663	6000	3005	4085	3652	4823	3047	4138	98	
3240	3860	1880	2220	2400	2277	2750	3950	3582	5088	2985	3950	3653	4242	2888	3643	38
3300	4960	1675	3750	2383	2750	2845	4605	3738	5700	2959	3966	3870	5140	2813	4608	45
2590	4800	1740	3210	2500	3220	2460	4940	3420	6516	2893	4742	3811	5454	2554	4647	40
2870	3240	1670	2430	1760	2140	2405	3845	3456	5316	2418	4002	3105	4865	2895	3601	29

Aars Forsøg med 9 Havresorter. Tystofte. A-Marken. 1888—1900.

1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1888—1900			
Antal Parc.	Danske Pd. pr. Td.																
1000 Korn vejer Gr.																	
1	145	37'6	1	132	34'9	3	111	32'2	3	114	31'5	5	132	35'3	6	133	31'3
3	141	39'3	4	186	35'1	3	117	32'9	3	115	32'8	5	135	36'4	6	134	32'3
4	141	36'5	4	180	34'3	2	107	31'9	1	117	31'6	5	131	36'3	6	134	32'2
6	141	36'2	5	128	33'3	3	112	33'0	5	114	31'8	5	135	34'5	6	132	30'8
8	143	38'2	4	129	34'5	4	114	33'8	4	114	32'8	10	130	35'4	6	133	32'1
1	148	32'0	1	121	33'1	3	127	31'0	1	122	29'6	5	139	31'6	6	129	30'6
1	119	32'1	4	106	30'8	3	81	28'1	2	90	25'9	5	115	30'5	6	119	25'2
6	124	27'0	2	110	28'2	2	78	26'2	1	119	23'6	5	115	25'8	6	122	23'5
2	149	34'6	2	134	29'6	1	123	33'6	2	110	29'0	5	134	30'8	1	138	26'4

Den foreliggende Opgørelse har frembudt betydelige Vanskeligheder paa Grund af, at Forsøgene ikke i alle de paagældende Aar har været udførte paa de samme Stationer og med de samme Havresorter. Det har derfor været nødvendigt at foretage mange forskellige Sammenstillinger, hver især omfattende de fælles Aar og Sorter for hver enkelt af de 4 Forsøgsstationer. Materialet taber selvfølgeligt derved adskilligt i Overskuelighed; men af Hensyn til dets Paalidelighed har denne Fremgangsmaade været uundgaaelig nødvendig.

I det følgende meddeles Resultaterne fra hver enkelt Forsøgsstation for sig. Stationernes Rækkefølge er ordnet efter det Antal Aar, hvori de har deltaget i Forsøgene. Tabellerne under hver Station er ordnede efter det Antal Aar, de omfatter. Havresorterne paa hver enkelt Tabel er ordnede efter den paagældende Aarrækkes Gennemsnitshøst af Kærne. Hver Udbytte tabel er ledsaget af en Tabel over Antal Forsøgstykker, Tøndevægt og Kornstørrelse. De i Parentes indsatte Tal er fremkomne ved Beregning. I Tabellerne findes saavel Tallene for de enkelte Aar som Gennemsnitstal for den Aarrække, hver Tabel omfatter.

1. Forsøgene ved Tystofte.

Det første Aar, fra hvilket der foreligger Resultater fra Tystofte, er 1888. Fra dette Aar indtil 1900, altsaa gennem 13 Aar, har de i Tabel 3 og 4 anførte 9 Sorter uafbrudt været sammenlignede.

Heldigvis omfatter denne Sammenligning netop de Sorter, der hovedsagelig dyrkes her i Landet. Som Tabel 3 viser, staar de 5 første Sorter, Øhavre, Grenaa-, Heines-, Provsti- og Beseler Havre gennemsnitlig meget nær lige højt med Hensyn til Kærneudbytte, Beseler-H. dog lavest men med en lidt større Halmmængde. Et nærmere Eftersyn af de enkelte Aars Resultater viser i Hovedsagen det samme Forhold, bortset fra enkelte Afvigelser, der synes at kunne forklares ved Mangel af Fælles-parceller. Graa Havre staar ca. 300 Pd. Kærne lavere end de

to danske Stammer af Hvid Havre (Grenaa- og Øhavre) men har ligesom Hvid Sværdhavre givet betydeligt mere Halm. Tabel 4 viser en meget stærk Variation saavel i Tøndevægt — fra 111 til 145 Pd. for samme Sort — som i Kornvægt fra Aar til andet. (Vejrforholdene i Voxel- og Høsttiden).

Tabel 5 strækker sig over et Tidsrum af 7 Aar og omfatter de samme 9 Sorter som Tabel 3 foruden 24 andre Sorter. Det vil ses, at de 5 Sorter, der kom øverst i den 13aarige Periode (Tabel 3) ogsaa staar øverst i den i Tabel 5 sammenlignede Række, og at Forholdet mellem disses Ydeevne i alt væsentligt er det samme. Beseler-Havren staar fremdeles en Ubetydelighed under de to danske Stammer og har atter her lidt mere Halm. Af de mange Sorter, der fra 1889 inddroges i Forsøgene, kommer kun de to Sorter fra Bestehorn, der i enhver Henseende staar de ovennævnte 5 yderst nær, samt Waterloo-Havre i Nærheden af de 5 bedste. Flertallet af de nye Sorter viser derimod en saa ringe Ydeevne, at de i Sammenligning med de bedste Sorter kan siges at være uden Værdi for de Forhold, under hvilke de har været dyrkede. Dette gælder de 24 Sorter fra Nr. 10 til Tabellens Slutning. Det vil dog ses, at ikke faa af disse giver betydeligt mere Halm end de øverste 9; navnlig er dette Tilfældet med Graa H., Hvid Sværdhavre, Berlie- og Sandy-H. samt i ringere Grad med Purhavre, Early Angus, Graa Vinterhavre*), Triumph-H. o. fl. Som Sorter, der overhovedet synes at have en meget ringe Produktionsevne, kan nævnes Prolific Prize, Nyzeelandsk H., Welcome, Early Racehorse, Victoria, Hvid Kanada-H. o. fl. Det maa ganske vist indrømmes, at mange af Sorterne har været dyrket paa for faa Parceller; men en Sammenligning af Forholdet mellem Sorterne i de forskellige Aar berettiger til desuagtet at anse Resultaterne for i Hovedsagen at være rigtige. — Tabel 6 udviser i mange Tilfælde en højere Tøndevægt for de tarvelige Sorter end for de gode. Flertallet af disse lidet givtige Sorter har en 8 à 14 Dage kortere Voxetid end de foldrigte Sorter. Særlig gælder dette for de Sorter, der foruden at give en lille Kærneafgrøde tillige giver lidt Halm, medens de halmrige Sorter i Regelen er sildig modne.

---

*) Denne har dog ikke været dyrket som Vinterhavre men har været saaet samtidig med de øvrige Sorter, idet den aldeles ikke har kunnet overvintrie.

Tabel 5. Afgrøder af 33 Havresorter i 7 Aar. Tys-

Nr.	Sorternes Navne	1889		1890		1891	
		Pd.	pr.	Td.	Ld.	Pd.	pr.
		Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm
1	Heines rb. H.....	2455	2475	3701	5309	2976	4018
2	Øhavre	2307	2393	3797	5558	3185	4055
3	Grenaa-H.....	2349	2181	3794	5873	3135	3730
4	Beseler-H.....	2471	2569	3639	5450	2858	3842
5	Provsti-H.....	2406	2469	3633	5582	2938	3712
6	Bestehorns Ameliorée	2400	2400	3866	5434	2890	3250
7	Waterloo-H.....	2403	2697	3500	5600	2873	3540
8	Bestehorns Überflusz	2511	2489	3416	5821	2696	3904
9	Duppauer-H.....	2152	2348	3708	5012	2799	3421
10	Gul H., Hjørring	2132	3338	3340	5800	2024	3636
11	Graa H. (Broget H.)	2106	3554	2915	5745	2688	4012
12	Emdener-H.....	1974	2736	3010	5790	2644	4016
13	Sort tat. Sværdhavre	2059	2582	3452	5464	2244	3088
14	Coulommiers-H.....	(2093)	(2813)	2606	6045	2568	3165
15	Sort Sædhavre	2264	3166	2926	5325	2743	3390
16	Shirreffs H.....	1930	2420	3270	5510	2294	3686
17	Hvid Kánada-H.....	1929	2555	3029	5291	2355	3250
18	Hvid tat. Sværdhavre	2072	3194	3007	6938	2238	3882
19	Flying Scotchman	2090	2590	2834	5456	2354	3779
20	Triumph H. (Carter)	2035	2999	2911	5868	2342	4070
21	Kartoffel-H.....	1979	3092	2449	5666	2438	4188
22	Victoria-H.....	2012	2353	2987	5244	2171	3235
23	Berlie-H.....	2241	3649	2293	6507	2286	3496
24	Welcome-H:.....	1997	2553	3218	5599	2255	3031
25	Early Racehorse	1995	2725	3027	5393	2333	3133
26	Skotsk H.....	2054	3246	2125	6025	2399	4061
27	Nyzeelandsk H.....	2008	2608	2609	4617	2090	3093
28	Hamilton-H.....	2033	3367	2258	6742	2348	4012
29	Prolific Prize.....	1738	2342	2723	4677	2254	3046
30	Sandy-H.....	1705	3795	2128	5792	2269	4002
31	Purhavre.....	1572	2688	2848	6412	2558	4322
32	Early Angus	1675	3765	2368	6492	2122	3878
33	Graa Vinterhavre	806	3974	1299	5701	2368	3837

tofte. A-Marken. 1889—1895. 672 Forsøgsstykker.

1892		1893		1894		1895		1889—95		Antal Parceller
Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm	Pd. pr. Td. Ld.								
4340	5993	2355	2416	3530	4260	2145	2655	3072	8875	29
4020	5580	2530	2510	3640	4460	2000	2400	3068	3850	10
4145	6105	2154	2220	3453	4053	1960	2579	3041	3820	26
4355	6012	2220	2450	3400	4263	2140	2748	3012	3905	65
4370	5701	2184	2182	3400	4063	1964	2466	2985	3739	71
4040	5360	2560	2540	3140	3780	1950	2825	2978	3656	8
4363	6237	2260	2240	3250	4045	2060	2515	2958	3839	14
4120	5640	2115	2155	3393	4383	2150	2650	2914	3863	25
3905	5395	1975	2105	3240	3860	1880	2220	2808	3484	17
4680	6520	1700	3000	(3015)	(4243)	2080	3170	2710	4244	7
4160	6710	2070	3300	3800	4960	1675	3750	2702	4576	21
3260	6740	2280	3220	2960	4240	1580	2520	2530	4180	7
3986	6415	1577	1887	2730	3830	1647	2570	2528	3699	48
3830	6620	1560	2040	3040	4220	1933	3300	2519	3958	14
3587	6580	1367	2013	3144	4404	1640	2735	2524	3945	22
3780	6520	(1815)	(2386)	2840	3880	1540	2510	2496	3845	6
3347	5770	2022	2450	2340	3310	1740	2510	2395	3591	37
3820	7080	(1660)	(2109)	2590	4810	1740	3210	2375	4703	16
3428	6392	1613	2827	2413	3900	1853	3513	2369	4065	20
3170	7290	1536	2328	3127	4927	1376	2616	2357	4300	33
3160	6115	1360	2270	3090	4050	1915	3110	2342	4070	29
3040	5705	1420	1580	2953	4160	1753	2647	2334	3561	16
3200	8450	1940	3300	2510	4330	1820	2980	2327	4679	10
3327	5607	1190	2000	2508	3220	1630	2270	2303	3469	19
3027	5407	1253	1627	(2532)	(3597)	1960	3265	2304	3592	14
3610	6890	1480	2520	2170	4060	1860	3140	2285	4277	12
3320	5980	1480	1910	2870	3240	1670	2130	2285	3411	17
3305	5995	1610	2460	2390	4160	1840	3510	2255	4321	12
2970	5630	1800	1860	2960	3920	1720	2730	2238	3458	7
2960	7840	1850	2290	2760	4440	1780	3445	2207	4515	12
3240	5760	1300	3120	2380	5360	1530	2920	2133	4369	9
2820	6080	1320	2160	2180	4260	1980	3670	2066	4329	7
3070	6330	1020	2680	2440	4160	1460	3140	1780	4260	12

Tabel 6. Antal Fællesparceller, Tøndevægt
Havresorter. Tystofte.

Nr.	Sorternes Navne	1889			1890			1891		
		Antal Parceller		Vægt af 1000 Korn i Gram	Antal Parceller		Vægt af 1000 Korn i Gram	Antal Parceller		Vægt af 1000 Korn i Gram
		Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram		Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram		Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram	
1	Heines rb. H.....	1	186	39·1	2	136	31·1	6	133	32·8
2	Øhavre	1	183	37·0	2	135	31·4	2	132	32·2
3	Grenaa-H.....	1	186	40·8	3	136	31·2	4	135	33·8
4	Beseler-H.....	5	137	40·6	7	139	32·0	14	136	33·8
5	Provsti-H.....	4	187	37·6	9	134	29·6	16	136	31·3
6	Bestehorns Ameliorée	1	186	39·4	1	139	31·2	1	133	30·0
7	Waterloo-H.....	1	135	37·0	2	130	25·4	3	131	28·3
8	Bestehorns Überflusz.....	3	186	39·4	4	136	30·0	4	135	31·5
9	Duppauer-H.....	1	142	32·9	2	141	30·1	4	134	29·8
10	Gul H., Hjørring	2	138	33·2	1	130	24·0	1	135	28·7
11	Graa H. (Broget H.)	6	117	30·6	3	103	27·4	2	109	29·4
12	Emdener-H.....	1	137	33·8	1	127	26·8	1	130	29·6
13	Sort tat. Sværdhavre	7	135	31·8	9	136	26·2	10	126	27·5
14	Coulommiers-H.....	—	—	—	2	137	26·4	3	131	26·7
15	Sort Sædhavre	2	138	28·1	2	129	23·9	3	134	24·7
16	Shirreffs H.....	1	151	37·1	1	147	32·5	1	144	32·7
17	Hvid Kanada-H.....	6	188	37·6	7	148	30·6	8	139	30·4
18	Hvid tat. Sværdhavre	2	125	30·2	2	119	20·0	3	125	23·1
19	Flying Scotchman	1	143	36·0	2	137	26·5	3	136	28·2
20	Triumph-H.....	3	136	33·3	4	135	27·3	5	133	29·1
21	Kartoffel-H.....	4	134	32·2	4	133	24·7	5	135	27·7
22	Victoria-H.....	1	145	37·0	2	152	31·2	3	140	31·0
23	Berlie-H.....	1	135	28·2	1	136	22·0	2	130	25·5
24	Welcome-H.....	2	144	35·2	3	149	31·8	3	135	32·2
25	Early Racehorse	1	142	32·7	2	152	31·7	3	145	32·0
26	Skotsk H.....	1	185	28·0	2	128	22·5	2	139	27·2
27	Nyzeelandsk H.....	3	149	36·8	3	145	31·3	3	136	30·7
28	Hamilton-H.....	1	135	27·9	1	129	21·8	2	140	26·2
29	Prolific Prize	1	147	37·0	1	145	33·5	1	145	33·3
30	Sandy-H.....	1	133	26·4	1	137	21·5	2	135	23·8
31	Purhavre	1	98	16·8	1	66	13·8	1	81	14·3
32	Early Angus	1	131	23·4	1	136	19·5	1	137	22·9
33	Graa Vinterhavre	1	113	28·8	2	114	22·0	2	127	27·8

og Kornvægt ved 7 Aars Forsøg med 38
A-Marken. 1889—1895.

1892				1893				1894				1895				1889—95				
	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Vægt af 1000 Korn i Gram	
6	136	35.7	6	129	32.1	4	141	36.5	4	130	34.3	29	134	34.5						
1	136	35.2	2	129	32.0	1	145	37.6	1	132	34.9	10	135	34.3						
4	138	35.1	7	127	32.1	3	141	39.3	4	136	35.1	26	136	35.3						
12	137	35.7	15	127	32.8	8	143	38.2	4	129	34.5	65	135	35.4						
14	137	34.6	17	127	32.9	6	141	36.2	5	128	33.3	71	134	33.6						
1	139	36.8	1	130	30.9	1	135	35.6	2	129	36.2	8	134	34.7						
3	129	30.5	1	141	27.6	2	140	33.1	2	126	30.3	14	133	30.3						
5	138	35.2	4	127	31.4	3	141	36.7	2	130	33.6	25	135	34.0						
4	141	28.7	4	135	27.8	1	148	32.0	1	121	33.1	17	137	30.6						
1	132	27.2	1	126	25.1	—	—	—	1	126	29.0	7	131	27.9						
3	115	26.8	2	101	28.3	1	119	32.1	4	116	30.8	21	111	29.3						
1	137	32.5	1	—	—	1	147	33.0	1	128	27.3	7	134	30.5						
7	124	27.2	6	123	27.4	6	133	31.5	3	120	29.2	48	128	28.7						
2	135	28.4	2	123	23.1	2	144	30.8	3	125	29.6	14	133	27.5						
3	127	23.9	3	113	21.4	5	135	27.8	4	115	26.8	22	127	25.2						
1	143	35.6	—	—	—	1	155	39.2	1	140	31.6	6	147	34.8						
6	143	31.1	5	137	26.2	2	146	33.0	3	139	29.5	37	141	31.2						
5	121	22.5	1	—	—	2	124	27.0	2	110	28.2	16	121	25.2						
5	143	28.9	3	128	24.5	3	144	29.5	3	123	27.1	20	136	28.7						
5	133	30.0	5	130	28.1	6	146	32.8	5	121	29.4	33	133	30.0						
4	140	21.1	4	128	26.1	4	149	31.3	4	131	29.2	29	136	27.5						
2	140	33.5	2	139	30.5	3	151	37.7	3	136	31.6	16	143	33.2						
2	135	25.9	1	130	33.3	2	140	28.2	1	133	25.7	10	134	27.0						
3	143	33.2	3	141	27.6	3	154	35.1	2	139	31.2	19	144	32.3						
3	139	32.7	3	138	29.9	—	—	—	2	133	30.7	14	141	31.6						
2	139	27.3	1	—	—	2	145	29.4	2	128	28.6	12	136	27.1						
2	136	31.9	2	131	27.5	2	149	34.6	2	134	29.6	17	140	31.8						
2	141	27.9	2	126	28.3	2	144	29.8	2	127	27.8	12	135	27.1						
1	139	34.3	1	140	29.8	1	155	35.3	1	129	31.7	7	143	33.6						
2	134	25.5	2	—	24.6	2	143	27.4	2	118	23.8	12	133	24.7						
1	79	15.3	1	—	—	2	90	16.7	2	74	23.4	9	81	16.7						
1	133	24.8	1	121	22.1	1	140	26.8	1	127	25.8	7	132	23.6						
2	131	28.2	2	122	27.5	1	145	31.2	2	119	28.0	12	124	27.6						

Tabel 7. Afgrøder af 46 Havresorter i 5 Aar. Tys-

Nr.	Sorternes Navne	1891		1892	
		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.	
		Kærne	Halm	Kærne	Halm
1	Øhavre	3185	4055	4020	5580
2	Heines rb. H.	2976	4018	4340	5993
3	Grenaa-H.	3135	3730	4445	6105
4	Beseler-H..	2858	3842	4355	6012
5	Provsti-H..	2938	3712	4370	5701
6	Waterloo-H..	2873	3540	4363	6237
7	Bestehorns Ameliorée	2890	3250	4040	5360
8	Überflüss	2696	3904	4120	5640
9	Graa H. (Broget H.)	2688	4012	4160	6710
10	Duppauer-H..	2799	3421	3905	5395
11	Tidlig sort fransk H.	2738	3702	3680	6020
12	Gul H. Hjerring	2024	3636	4680	6520
13	Norsk H. Skøjen	2520	3280	4200	6200
14	Rousse Couronnée	(2634)	(3870)	3740	6960
15	Coulommiers-H..	2568	3165	3830	6620
16	Polsk H.	2950	4050	3760	7140
17	Emdener-H..	2644	4016	3260	6740
18	Sort Sædhavre	2748	3390	3587	6580
19	Shirreffs H.	2294	3086	3780	6520
20	Sort tat. Sværdhavre	2244	3088	3986	6414
21	Kartoffel-Havre	2438	4188	3160	6115
22	Skotsk H..	2399	4061	3610	6890
23	Hvid Kanada-H..	2355	3250	3347	5770
24	Berlie-H..	2286	3794	3200	8450
25	Flying Scotchman	2354	3779	3428	6392
26	Sandy-H..	2269	4002	2960	7840
27	Triumph-H..	2342	4070	3170	7190
28	Hvid tat. Sværdhavre	2238	3882	3320	7080
29	Graa transk H.	2734	3286	3540	6260
30	Hamilton-H..	2348	4012	3305	5995
31	Nyzeelandsk H.	2090	3033	3320	5980
32	Alm. sort finsk H..	(2158)	(4279)	2820	6580
33	Victoria-H..	2171	3235	3010	5705
34	Ægyptisk H..	2272	3628	3310	5760
35	Prolific Prize	2254	3046	2970	5630
36	Early Racehorse	2333	3133	3027	5407
37	Purhavre	2558	4322	3240	5760
38	Welcome-H..	2255	3031	3327	5607
39	Bonanza-H..	1940	3220	3280	5420
40	Renniers Prize white	2198	3202	2920	5880
41	Early Angus	2122	3878	2820	6080
42	Prize Cluster	2017	3013	3170	5785
43	Graa Vinterhavre	2368	3897	3070	6330
44	Hvid ungarsk Sværdhavre.	2213	3800	3228	6532
45	Kort H..	2178	3842	2760	6840
46	Nøgen H..	1354	4296	2080	6120

tofte. A-Marken. 1891—1895. 590 Forsøgsstykker.

1893		1894		1895		1891—96		Antal Parceller
Pd. pr. Td. Ld.	Kærne	Pd. pr. Td. Ld.	Kærne	Pd. pr. Td. Ld.	Kærne	Pd. pr. Td. Ld.	Halm	
	Kærne		Halm		Kærne		Halm	
2530	2510	3640	4460	2000	2400	3075	3801	7
2355	2416	3530	4260	2145	2655	3069	3868	26
2154	2220	3453	4053	1960	2579	3029	3737	22
2220	2451	3400	4263	2140	2748	2995	3863	53
2184	2182	3400	4063	1964	2466	2971	3625	58
2260	2240	3250	4045	2060	2515	2961	3715	11
2560	2540	3140	3780	1950	2825	2916	3551	6
2115	2155	3393	4383	2150	2650	2895	3746	18
2070	3300	3300	4960	1675	3750	2779	4546	12
1975	2105	3240	3860	1880	2220	2760	3400	14
(1960)	(2293)	3380	3760	2000	2625	2752	3680	5
1700	3000	(3015)	(4243)	2080	3170	2700	4114	4
1400	2073	2800	3920	(1846)	(2507)	2613	3596	4
1680	2960	3140	4460	1840	3010	2607	4252	4
1560	2040	3040	4220	1930	3300	2586	3869	12
1860	2340	2760	3570	1440	2010	2554	3822	5
2280	3220	2960	4240	1580	2520	2545	4147	5
1367	2013	3144	4404	1640	2735	2496	3824	18
(1818)	(2386)	2840	3880	1540	2510	2454	3796	4
1577	1887	2730	3890	1647	2570	2437	3570	32
1360	2270	3090	4050	1915	3110	2393	3947	21
1480	2520	2470	4060	1860	3140	2364	4134	9
2022	2450	2340	3310	1740	2510	2361	3458	24
1940	3300	2510	4330	1820	2980	2351	4571	8
1613	2827	2413	3900	1853	3513	2332	4092	17
1850	2290	2760	4440	1780	3445	2324	4403	10
1536	2328	3127	4927	1876	2616	2310	4246	26
(1660)	(2409)	2590	4810	1740	3210	2309	4278	12
1300	1640	2040	4920	1900	2750	2303	3771	6
1610	2460	2390	4160	1840	3510	2299	4027	10
1430	1910	2870	3240	1870	2430	2276	3331	11
1760	2440	2800	4900	1800	3200	2268	4280	4
1420	1580	2953	4160	1753	2647	2267	3465	13
1640	2300	2600	3720	1460	2040	2262	3490	5
1300	1860	2960	3920	1720	2730	2241	3437	5
1283	1627	(2532)	(3597)	1960	3265	2211	3406	11
1300	3120	2380	5360	1530	2920	2202	4296	7
1190	2000	2508	3220	1630	2270	2182	3226	14
1240	1560	2640	3320	1480	2470	2116	3198	5
1820	1640	2280	3880	1800	2400	2104	3401	5
1320	2160	2180	4260	1980	3670	2084	4010	5
1160	1640	2590	3590	1480	2570	2083	3320	9
1020	2680	2440	4160	1460	3140	2072	4029	9
1480	2487	1650	3390	1705	2245	2055	3691	14
1000	2680	1950	5450	1260	3240	1829	4410	5
800	1760	1660	3400	1040	2910	1387	3697	5

Tabel 8. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og
Tystofte. A-Mar-

Nr.	Sorternes Navne	1891			1892		
		Antal Parceller	1000 Korn vejer Gr.		Antal Parceller	1000 Korn vejer Gr.	
			Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.		Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.
1	Øhavre	2	182	32·2	1	136	35·2
2	Heines rb. H.	6	133	32·8	6	136	35·7
3	Grenaa-H.	4	135	33·8	4	138	35·1
4	Beseler-H.	14	136	33·8	12	137	35·7
5	Provsti-H.	16	136	31·3	14	137	34·6
6	Waterloo-H.	3	131	28·3	3	129	30·5
7	Bestehorns Ameliorée	1	133	33·0	1	139	36·8
8	Überflüssz	4	135	31·5	5	138	35·2
9	Graa "H. (Broget H.).	2	109	29·4	3	115	26·8
10	Duppauer-H.	4	134	29·8	4	141	28·7
11	Tidlig sort fransk H.	1	132	22·4	1	122	25·3
12	Gul H. Hjørring	1	135	28·7	1	132	27·2
13	Norsk H. Skøjen	1	125	24·1	1	130	25·2
14	Rousse Couronnée	—	—	—	1	131	23·5
15	Coulommiers-H.	3	131	26·7	2	135	28·4
16	Polsk H.	1	138	28·2	1	137	30·2
17	Emdener-H.	1	130	29·6	1	137	32·5
18	Sort Sædhavre	3	134	24·7	3	127	23·9
19	Shirreffs H.	1	144	32·7	1	143	35·6
20	Sort tat. Sværdhavre	10	126	27·5	7	124	27·2
21	Kartoffel-Havre	5	135	27·7	4	140	21·1
22	Skotsk H.	2	139	27·2	2	139	27·3
23	Hvid Kanada-H.	8	139	30·4	6	143	31·1
24	Berlie-H.	2	130	25·5	2	135	25·9
25	Flying Scotchman.	3	136	28·2	5	143	28·9
26	Sandy-H.	2	135	23·8	2	134	25·5
27	Triumph-H.	5	155	29·1	5	133	30·0
28	Hvid tat. Sværdhavre	3	125	23·1	5	121	22·5
29	Graa fransk H.	1	140	23·3	1	133	24·5
30	Hamilton-H.	2	140	26·2	2	141	27·9
31	Nyzeelandsk H.	3	136	30·7	2	136	31·9
32	Alm. sort finsk H.	—	—	—	1	122	18·5
33	Victoria-H.	3	140	31·0	2	140	33·5
34	Ægyptisk H.	1	138	32·2	1	140	32·6
35	Prolife Prize.	1	145	33·3	1	139	34·3
36	Early Racehorse	3	145	32·0	3	139	32·7
37	Purbavre	1	81	14·3	1	79	15·3
38	Welcome-H.	3	135	32·2	3	143	33·2
39	Bonanza-H.	1	135	34·9	1	142	34·0
40	Renniers Prize white	1	140	29·9	1	139	32·3
41	Early Angus	1	137	22·9	1	133	24·8
42	Prize Cluster.	2	138	34·0	2	143	31·3
43	Graa Vinterhavre	2	127	27·8	2	131	28·2
44	Hvid ungarsk Sværdhavre	3	129	25·6	5	124	25·4
45	Kort H.	1	118	10·2	1	115	10·9
46	Nøgen H.	1	160	15·3	1	167	18·8

Kornvægt ved 5 Aars Forsøg med 46 Havresorter.
ken. 1891—1895.

1893				1894				1895				1891—96				
Antal	Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal	Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal	Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal	Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	
2	129	32·0	1	145	37·6	1	132	34·9	7	135	34·4	1	126	25·1	130	27·5
6	129	32·1	4	141	36·5	4	130	34·3	26	134	34·3	1	127	32·1	133	29·9
7	127	32·1	3	141	39·3	4	136	35·1	22	135	35·1	1	141	27·6	133	34·5
15	127	32·8	8	143	38·2	4	129	34·5	53	134	35·0	1	130	30·9	133	34·5
17	127	32·9	6	141	36·2	5	128	33·3	53	134	33·7	4	127	31·4	134	33·7
1	141	27·6	2	140	33·1	2	126	30·3	11	133	29·9	1	101	28·3	112	29·5
1	130	30·9	1	135	35·6	2	129	36·2	6	133	34·5	4	185	27·8	136	30·3
4	127	31·4	3	141	36·7	2	130	33·6	18	134	33·7	2	126	25·1	131	25·9
2	101	28·3	1	119	32·1	4	116	30·8	12	112	29·5	4	126	25·1	124	24·8
4	185	27·8	1	148	32·0	1	121	33·1	14	136	30·3	1	109	23·6	128	23·9
1	126	25·1	1	143	29·1	2	125	26·9	5	131	25·9	1	123	23·1	132	27·7
1	109	23·6	—	—	—	1	126	29·0	4	130	27·5	1	113	21·4	138	30·1
1	—	—	1	131	26·2	—	—	—	4	124	24·8	2	123	23·1	132	30·6
2	123	23·1	2	132	25·8	1	122	22·5	4	128	23·9	1	128	24·5	135	30·6
1	—	—	1	144	30·8	3	125	29·6	12	132	27·7	1	128	24·5	145	34·8
1	—	—	1	148	31·5	1	130	30·5	5	138	30·1	3	113	21·4	125	24·9
3	113	21·4	5	135	27·8	4	115	26·8	18	125	24·9	6	123	27·4	125	28·6
6	123	27·4	6	133	31·5	3	120	29·2	32	125	28·6	4	128	26·1	137	27·1
4	128	26·1	4	149	31·3	4	131	29·2	21	137	27·1	1	—	—	138	28·1
5	137	26·2	2	145	29·4	2	128	28·6	9	138	28·1	1	130	23·3	141	30·0
1	130	23·3	2	146	33·0	3	139	29·5	24	141	30·0	3	128	24·5	134	25·7
3	128	24·5	3	140	28·2	1	133	25·7	8	134	25·7	2	—	24·6	133	25·0
2	—	24·6	2	143	27·4	2	118	23·8	10	133	25·0	5	130	28·1	137	29·9
5	130	28·1	6	146	32·8	5	121	29·4	26	137	29·9	1	—	—	140	25·2
1	—	—	2	124	27·0	2	110	28·2	12	140	25·2	2	126	28·3	136	28·0
2	126	28·3	2	144	26·1	2	129	20·0	6	137	28·5	2	131	27·5	137	30·9
2	131	27·5	2	144	29·8	2	127	27·8	10	136	28·0	1	—	—	137	21·0
1	—	—	1	132	22·8	1	118	21·6	4	124	21·0	2	189	30·5	141	32·9
2	189	30·5	3	151	37·7	3	136	31·6	13	141	31·0	1	141	27·6	142	31·0
1	141	27·6	1	155	33·3	1	138	29·5	5	142	32·9	1	140	29·8	142	32·9
3	138	29·9	1	155	35·3	1	129	31·7	5	142	32·9	1	—	—	139	31·3
1	—	—	2	90	16·7	2	133	30·7	11	139	31·3	3	141	27·6	142	31·9
3	141	27·6	3	154	35·1	2	139	31·2	14	142	31·9	1	135	22·4	142	31·4
1	135	22·4	1	154	35·5	1	142	30·2	5	142	31·4	1	125	27·8	137	31·0
1	125	27·8	1	148	33·5	1	132	31·4	5	137	31·0	1	121	22·1	132	24·5
1	121	22·1	1	140	26·8	1	127	25·8	5	132	24·5	2	132	29·9	143	32·7
2	132	29·9	2	156	37·0	1	147	31·1	9	143	32·7	2	122	27·5	129	28·5
2	122	27·5	1	145	31·2	2	119	28·0	9	129	26·4	1	119	26·6	128	26·4
1	—	—	1	121	13·9	1	108	12·0	5	116	11·8	1	167	15·8	161	17·4
1	167	15·8	1	172	19·9	1	141	17·0	5	161	17·4					

1891 inddroges atter en Del ikke tidligere prøvede Sorter i Forsøgene nemlig Nr. 11, 13, 14, 16, 21, 29, 32, 34, 39, 40, 42, 44, 45 og 46 paa Tabel 7. Forsøgene med de paa denne Tabel opførte 46 Sorter strakte sig over 5 Aar. Som Tabellen viser, var der ikke en eneste af de 14 nyindførte Sorter, der i Ydeevne nærmede sig de 5 før omtalte Hovedsorter (de 5 øverste paa Tabel 7), og disse stod saaledes ogsaa efter Afslutningen af denne Forsøgsrække uovertrufne. Enkelte af de nye Sorter udmaerkede sig ved en betydelig Halmrigdom og, som Tabel 8 viser, ved en anselig Tøndevægt. De nye Sorter hidrørte iøvrigt fortrinsvis fra engelske, franske og amerikanske Opdrættere.

I et andet Sædskifte, den saakaldte E-Mark, anstilledes i Aarene 1894—97 Forsøg med et mindre Antal Sorter, nemlig de i Tabel 9 og 10 opførte. Denne Række omfatter dels de mest typiske fra de øvrige Forsøgsrækker, dels nogle nyttilkomne Sorter, nemlig Nr. 2, 5, 8, 9, 10 og 18. Det vil ses, at de 5 af disse rykker op ved Siden af de bedste Sorter, 2 af dem, nemlig Gul Kanada-Havre og Gul flandersk Havre, kommer endog meget højt i Rækken. Den korte Aarrække denne Forsøgsrække strækker sig over i Forbindelse med de faa Fælles-parceller, som nogle af Sorterne var udsaaede paa (se Tabel 10) gør det dog nødvendigt at tage et vist Forbehold med Hensyn til Rækkefølgen. Det skal iøvrigt bemærkes, at den som „Gul Kanada-Havre“ opførte Sort i botanisk Henseende og hele sit Udseende staar Grenaa- og Øhavren meget nær, og at Gul flandersk Havre kommer under samme Gruppe af Sorter („Provsti-Gruppen“), om den end afviger noget fra de sidstnævnte*).

De i Tabel 11 og 12 opførte 8 Sorter kan kun sammenlignes i de 4 Aar 1896—99. Nr. 3, 4 og 6 er nye for denne Forsøgsrække, medens de i Tabel 9 meddelte Resultater af Forsøgene med Nr. 2, 5 og 7 suppleres i denne Række. Det ses, at Grenaa-Havren, der er medtaget til Sammenligning, ogsaa her holder sig øverst, at Gul Kanada-H. meget nær har givet samme Afgrøde, at Heines Trauben-Havre kun staar lidet tilbage for hine, og at de 4 følgende Ny Göttinger-, Ligowo,

---

*.) Beskrivelse af de i Forsøgene prøvede Havresorter vil senere fremkomme her i Tidsskriftet.

Tabel 9. Afgrøder af 23 Havresorter i 4 Aar. Tystofte. E-Marken.
1894—1897. 284 Forsøgsstykker.

Nr.	Sorternes Navne	1894		1895		1896		1897		1894—1897		Antal Parceller
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm									
1	Grenaa-H.	2663	3745	2783	3855	2720	3880	2795	5805	2728	4321	18
2	Gul Kanada-H. . . .	2700	3850	2800	4400	2580	2620	2790	5310	2718	4045	5
3	Provsti-H.	2653	3626	2761	3955	2525	2686	2775	5413	2679	3920	54
4	Heines rb. H.	2664	3658	2626	4246	2468	3028	2845	5105	2651	4009	21
5	Gul flandersk H. . .	2760	3840	2700	3900	2235	2665	2873	5460	2642	3966	7
6	Besteh. Überflüss . .	2530	3540	2690	3810	2650	3000	2680	5770	2638	4030	11
7	Beseler-H.	2618	3788	2760	4212	2426	2841	2725	5475	2632	4079	32
8	Ny gul fransk H. . .	2440	4210	2580	5220	2680	3320	2660	6740	2590	4873	4
9	Gul Trekornet H. . .	2640	3980	2560	4500	2200	2950	2670	6080	2518	4365	4
10	Ligowo-H.	2540	3310	2647	3817	2053	2613	2830	5420	2518	3790	12
11	Graa H. (Broget H.)	2620	4130	2665	4723	2036	3430	2545	5955	2467	4560	13
12	Tidlig sort fransk H.	2820	3800	2240	3760	2180	2370	2490	5810	2420	3935	6
13	Duppauer-H.	2250	3375	2350	3610	2080	2520	2515	5785	2299	3823	7
14	Alm. sort finsk H. . .	2480	3720	2460	4465	1840	2360	2270	5530	2263	4019	5
15	Sort Sædhavre	2352	4036	2086	4027	1985	2540	2590	4610	2253	3803	14
16	Hvid ungarsk Sværd-havre	2520	4147	2165	3735	2227	2990	2058	6593	2243	4366	13
17	Hvid tat. Sværdh. . .	2600	4340	2040	3560	2007	3127	2270	6430	2229	4364	6
18	Gul Sværdh.	2140	3850	2410	4590	1980	2720	2340	6660	2218	4455	6
19	Sort tat. Sværdh. . .	2386	3674	2168	3844	1835	2335	2345	5855	2184	3927	18
20	Hvid finsk Sværdh. .	2500	4540	1780	3340	2040	2860	2250	6350	2143	4273	4
21	Triumph-H.	2172	3660	1860	3407	1853	3013	2360	6940	2061	4255	12
22	Skotsk H.	2250	3725	2210	4290	1540	2660	1680	5720	1920	4099	6
23	Purhavre	2160	4040	1890	4260	1600	3100	2000	6100	1913	4375	6

Lüneburger Klay og Gul flandersk Havre nærmer sig de 3 første meget stærkt.

Endelig omfatter Tabel 13 og 14 en Del Sorter, for hvilke der kan gøres en særlig Sammenligning i Aarene 1894—96. Blandt disse findes Nr. 7, 9 og 15 ikke i nogen af de tidligere meddelte Forsøgsrækker, men det ses, at ingen af disse (svenske og norske) Sorter har givet saadanne Afgrøder, at de har

Tabel 10. Anta Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 4 Aars Forsøg med 23 Havresorter. Tystofte. E-Marken. 1894—1897.

Nr.	Sorternes Navne	Antal Parceller		1894		1895		1896		1897		1894—1897		
		Danske Pd.	pr. Td.											
		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		
1	Grenaa-H.	8	144	36·4	6	129	36·1	2	102	34·6	2	110	30·9	
2	Gul Kanada-H.	1	143	35·7	1	127	35·3	2	114	34·3	1	114	33·0	
3	Provsti-H.	19	144	35·3	19	129	35·2	8	119	35·0	8	114	31·7	
4	Heines rb. H.	8	145	36·4	7	128	35·4	4	113	35·1	2	115	30·7	
5	Gul flandersk H.	1	143	28·7	1	129	33·7	2	110	31·2	3	118	29·0	
6	Besteh. Überfl. H.	4	145	34·4	3	128	35·5	2	115	35·0	2	116	29·4	
7	Beseler-H.	12	145	37·4	9	129	35·9	7	111	34·2	4	115	31·0	
8	Ny gul fransk H.	1	133	30·8	1	130	26·8	1	109	—	1	110	26·5	
9	Gul Trekornet H.	1	132	30·0	1	123	28·8	1	98	30·6	1	93	29·6	
10	Ligowo-H.	4	148	39·9	3	136	41·4	3	120	37·4	2	118	32·5	
11	Broget H.	2	127	32·7	4	113	28·8	5	92	29·2	2	90	27·7	
12	Tidlig sort fransk H.	1	139	28·0	2	124	25·9	2	114	27·2	1	110	23·5	
13	Duppauer-H.	2	147	31·2	2	133	31·4	1	132	32·3	2	119	30·5	
14	Alm. sort finsk H.	1	140	28·9	2	125	22·5	1	103	22·3	1	100	20·4	
15	Sort Sædhavre	5	136	27·8	4	120	26·5	4	102	27·5	1	116	25·0	
16	Hvid ung. Sværdf.	3	137	29·8	4	117	27·1	4	108	25·2	2	108	24·6	
17	Hvid tat. Sværdf.	1	132	27·5	1	113	27·1	3	91	25·9	1	90	24·6	
18	Gul Sværdf.	2	132	30·7	2	111	27·3	1	103	26·3	1	100	28·4	
19	Sort tat. Sværdf.	7	138	29·9	5	124	31·4	4	107	30·1	2	109	27·5	
20	Hvid finsk Sværdf.	1	143	32·3	1	126	30·3	1	115	30·4	1	114	28·5	
21	Triumph-H.	5	148	31·5	3	124	28·5	3	108	30·5	1	112	27·5	
22	Skotsk H.	2	145	29·0	2	113	27·6	1	107	28·0	1	118	27·5	
23	Purhavre	1	83	17·0	2	77	15·2	2	65	14·3	1	58	14·2	
												6	71	15·2

kunnet friste til mere indgaaende Forsøg. Tabellen viser iøvrigt, at ogsaa ved denne Sammenligning staar Grenaa- og Øhavren øverst.

Hovedresultatet af samtlige ved Tystofte udførte Forsøg er simpelt og klart. Med al ønskelig Sikkerhed fremgaar det nemlig af Forsøgene, at under de Forhold, hvorunder

Tabel 11. Afgrøder af 8 Havresorter i 4 Aar. Tystofte. A-Marken.
1896—99. 116 Forsøgsstykker.

Nr.	Sorternes Navne	1896		1897		1898		1899		1896—1899		Antal Parceller
		Pd. pr.	Td. Ld.	Pd. pr.	Td. Ld.							
		Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	
1	Grenaa-H..	3043	2973	2900	4167	3552	5292	3060	4020	3139	4113	17
2	Gul Kanada-H. . . .	2780	2720	2830	3720	3552	5514	3075	4020	3059	3994	14
3	Heines Trauben-H. .	2610	2615	2740	3560	3660	5370	3118	4162	3032	3927	14
4	Ny Göttinger-H.. . .	2420	2380	2960	3907	3581	5373	3022	4123	2983	3946	15
5	Ligowo-H.	2575	2663	2745	3455	3534	4932	3028	3967	2971	3754	17
6	Lüneburger Klay-H..	2500	2400	2780	4070	3678	6138	2878	4017	2959	4156	15
7	Gul flandersk H. . .	2500	2385	2773	4160	3498	5688	3054	4161	2956	4099	16
8	Sort ungarsk Sværth.	1822	2303	2640	4460	3564	5604	2556	3734	2645	4025	8

Tabel 12. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 4 Aars Forsøg med 8 Havresorter. Tystofte. A-Marken. 1896—1899.

Nr.	Sorternes Navne	1896		1897		1898		1899		1896—1899		1000 Korn vejer Gr.	
		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.										
		Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.		
1	Grenaa-H..	3	117	32·9	3	115	32·8	5	135	36·4	6	134	32·3
2	Gul Kanada-H. . . .	1	133	34·6	2	118	32·5	5	134	33·3	6	137	30·6
3	Heines Trauben-H. .	2	123	29·6	1	115	29·8	5	130	31·7	6	131	28·4
4	Ny Göttinger-H.. . .	1	116	24·2	3	118	33·1	5	135	37·8	6	134	32·2
5	Ligowo-H.	4	126	37·2	2	124	35·7	5	138	39·5	6	137	36·2
6	Lüneburger Klay-H..	2	121	31·5	2	120	30·3	5	128	33·4	6	136	29·2
7	Gul flandersk H. . .	2	123	30·6	3	116	30·5	5	129	32·0	6	131	27·5
8	Sort ungarsk Sværth.	1	108	30·3	1	108	24·2	5	128	26·5	1	120	26·0

Tabel 13. Afgrøder af 15 Havresorter i 3 Aar. Tystofte.
E-Marken. 1894—1896. 84 Forsøgsstykker.

Nr.	Sorternes Navne	1894		1895		1896		1894—1896		Antal Parceller	
		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.			
		Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm		
1	Grenaa-H.	2663	3745	2733	3855	2720	3880	2705	3823	15	
2	Øhavre	2845	3635	2730	3920	2520	2980	2698	3512	7	
3	Waterloo-H.	2640	3835	2780	4170	2440	2860	2620	3622	5	
4	Gul Hjørring-H.	2280	3640	2820	2680	2300	3000	2467	3107	3	
5	Berwick-H.	2090	3660	2780	3620	2260	2940	2377	3407	4	
6	Rousse Couronné-H.	2500	3860	2220	4180	2180	2520	2300	3520	3	
7	Malmhavre	2500	3700	2250	4150	1960	2240	2237	3363	4	
8	Polsk H..	2340	3460	1940	3060	2060	2340	2113	2953	3	
9	Grimstad-H.	2600	4000	2060	4040	1560	3140	2073	3727	3	
10	Hvid Kanada-H.	2223	3497	2118	3486	1850	2450	2064	3144	13	
11	Graa Vinterhavre	2510	4170	1960	4590	1700	2700	2057	3820	5	
12	Nyzeelandsk H.	1920	3140	2160	3790	1920	2760	2000	3230	5	
13	Kort H.	2180	4420	1690	4880	1760	3940	1877	4397	4	
14	Welcome-H.	1773	3177	1880	3787	1780	2620	1811	3195	7	
15	Norrlandsk H.	1840	3760	1700	3706	1740	2940	1760	3469	3	

de er udførte, har Grenaa- og Øhavre givet størst Kærneudbytte. Det ses tillige, at nogle andre Sorter kommer disse meget nær, nemlig Heines rigtbærende Havre, Beseler-, Provsti-, Bestehorns-, Gul Kanada-, Waterloo-, Ny Göttinger- og Ligowo-Havre. Ingen af disse naar dog op i Højde med de to nævnte danske Stammer, med hvilke de iøvrigt alle er meget nær beslægtede.

Hvad *Halmmængden* angaar, staar denne Gruppe tilbage for adskillige andre. Stort Halmudbytte er navnlig høstet af Hvid Sværdhavre, Graa Havre, Berlie-, Sandy- og Triumph-Havre. Men da disse alle staar lavt i Kærneudbytte, vil der ikke være nogen Fristelse til at dyrke nogen af disse uden netop som Staldfoder, til hvilket Brug de indtil videre maa forudsættes at være af større Værdi end den forrige Gruppe.

Tabel 14. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved
3 Aars Forsøg med 15 Havresorter. Tystofte. E-Marken.
1894—1896.

Nr.	Sorternes Navne	1894			1895			1896			1894—1896		
		Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.
		Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.
1	Grenaa-H..	8	144	36·4	6	129	36·1	1	112	34·6	15	128	35·7
2	Øhavre	4	143	36·8	2	123	36·0	1	110	30·7	7	125	34·5
3	Waterloo-H..	2	138	29·0	2	118	28·9	1	100	30·1	5	119	29·3
4	Gul Hjørring-H..	1	149	31·0	1	128	28·6	1	128	29·0	3	135	29·5
5	Berwick-H..	2	141	26·8	1	125	35·4	1	117	33·0	4	128	31·7
6	Rousse Couronné-H..	1	139	25·5	1	124	34·6	1	113	24·3	3	125	28·1
7	Malmhavre	1	137	27·2	2	123	23·0	1	108	25·7	4	121	25·3
8	Polsk H..	1	150	29·5	1	124	26·6	1	123	29·2	3	132	28·4
9	Grimstad-H..	1	158	35·3	1	138	37·2	1	128	35·2	3	141	35·9
10	Hvid Kanada-H..	6	151	31·1	5	131	30·0	2	127	31·4	13	136	30·8
11	Graa Vinterhavre	2	141	31·5	2	130	27·2	1	111	27·0	5	127	28·6
12	Nyzeelandsk H..	2	152	31·0	2	127	30·9	1	117	30·3	5	132	30·7
13	Kort H..	1	128	13·3	2	112	11·3	1	100	11·0	4	112	11·9
14	Welcome-H..	3	152	31·6	3	138	31·1	1	125	33·2	7	138	32·0
15	Norrlandsk H..	1	122	29·9	1	98	28·7	1	99	30·5	3	106	29·7

Bedst vil i dette Øjemed vistnok Hvid Sværdhavre og Graa Havre være. Tøndevægten spiller som bekendt en ikke ringe Rolle for Havrens Værdi som Salgsvare. I denne Henseende staar Grenaa- og Øhavrens saavel som de øvrige nævnte foldrighe Sorter kun middelhøjt og overgaaes betydeligt af Shirreffs Havre, Hvid Kanada-, Welcome-, Victoria-, Nyzeelandsk-, Prize Cluster-, Berlie-Havre og flere andre Sorter. Alle disse staar dog saa langt tilbage i Kærneudbytte og for de flestes Vedkommende tillige i Halmændgde, at de trods den høje Vægt og det smukke Udseende maa anses for at være uden praktisk Værdi.

Havresorternes *Tidlighed* fremgaar ikke af Tabellerne. I

Henseende til dette Forhold skal bemærkes, at Grenaa- og Øhavre og de med disse nærmest beslægtede Sorter kan karakteriseres som middeltidlige; Høsten af disse indtræder i Regelen umiddelbart efter Høsten af toradet Byg. Ligowo-Havren modnes nogle faa Dage tidligere. Som tidligmodne Sorter maa fremhæves Nyzeelandsk-, Welcome- og Victoria-Havre. Sildige Sorter er navnlig Graa Havre, Hvid Sværd-havre og Triumph-havre.

Om Forsøgene i Tystofte skal endnu bemærkes, at disse fra Begyndelsen indtil Efteraaret 1897 udførtes under Statskonsulent P. Nielsens umiddelbare Ledelse. Efter P. Nielsens Død nævnte Aar er Forsøgene fortsatte under konst. Forsøgsbestyrer N. P. Nielsens Ledelse.

2. Forsøgene ved Askov.

a. Lermarken.

Paa Lermarken ved Askov begyndtes Forsøgene i 1887 og har stadig været fortsatte, dog i meget vekslende Omfang og med en Afbrydelse i 1895—96. Et mindre Antal Sorter, nemlig de i Tabel 15 og 16 anførte 6, har været sammenlignet i de 8 Aar 1887—94. Den i Tabellerne som „Dansk Havre“ anførte Sort er, saa vidt det har kunnet skaffes oplyst, identisk med Grenaa-Havre. Det ses af Tabel 15, at denne har været de øvrige Sorter langt overlegen i Ydeevne og har endog overgaaet de 3 ringeste Sorter med ca. 8 Centner Kærne. Derimod har Hvid Sværdhavre og Triumph-Havre givet betydeligt mere Halm end de øvrige. Paa Grund af indskrænkede Pladsforhold har Fællesparcellernes Antal været for ringe til at give fuldt betryggende Resultater; som det ses af Tabel 16, har der i mange Tilfælde endog kun været saaet enkelte Parceller. Det betydelige Antal Aar, i hvilke Forsøgene i det hele har været udført, bøder dog derpaa.

For Aarene 1890—1900, dog med Undtagelse af 1895—96, i hvilke Aar Havreforsøgene paa Lermarken ved Askov var

Tabel 15. Afgrøder af 6 Havresorter i 8 Aar. Askov Lermark. 1887—94.

Nr.	Sorternes Navne	1887		1888		1889		1890		1891		1892		1893		1894		Antal Parceller		
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm																	
1	Dansk Havre . . .	3230	3870	2940	5080	2100	2805	2480	5930	3120	4795	3990	6385	2350	4370	2360	—	2821	4741	11
2	Sort Sværdhavre .	2690	3710	3000	5720	2330	3560	2390	6420	1900	5550	3720	6410	1570	8190	2510	—	2514	4987	10
3	Hvid tatar. Sværd- havre	2620	3830	2050	6350	1860	3630	2100	6880	2230	6850	3450	8310	1770	3870	1630	—	2214	5674	8
4	Welcome-H.	2110	3660	2540	4900	2270	2610	1770	5040	1790	4350	2910	5720	1410	2430	1740	—	2068	4101	12
5	Kanada-H.	2110	3660	2540	4900	2320	2790	1770	5020	1670	4230	2960	5720	1220	2620	1800	—	2049	4136	12
6	Triumph-H.	2420	4320	2000	6140	1740	3130	1760	6940	1990	4340	2940	8130	1400	3640	1505	—	1969	5234	8

Tabel 16. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 7 Aars Forsøg med 6 Havresorter.
Askov Lermark. 1887—93.

Nr.	Sorternes Navne	1887			1888			1889			1890			1891			1892			1893			1887—93						
		Antal Parceller			Danske Pd. pr. Td.			1000 Korn vejer Gr.			Antal Parceller			Danske Pd. pr. Td.			1000 Korn vejer Gr.			Antal Parceller			Danske Pd. pr. Td.			1000 Korn vejer Gr.			
1	Dansk Havre	1	128	33·5	1	114	31·0	2	126	33·5	2	106	32·5	2	118	32·9	2	182	36·9	1	122	37·2	11	121	33·9				
2	Sort Sværdhavre	1	123	28·9	1	110	25·3	1	124	28·5	2	102	31·1	1	107	27·8	2	131	28·9	2	119	31·0	10	119	28·6				
3	Hvid tatar. Sværdh. . .	1	113	26·3	1	92	20·5	1	103	26·9	1	91	23·8	1	97	23·0	1	111	30·6	2	119	30·3	8	104	25·9				
4	Welcome-H.	3	144	32·3	1	135	32·0	1	142	31·7	2	126	33·2	2	128	33·9	2	153	39·8	1	138	33·7	12	138	33·8				
5	Kanada-H.	3	144	32·3	1	135	32·0	1	145	28·2	2	124	32·4	2	127	33·8	2	153	42·3	1	133	32·0	12	137	33·3				
6	Triumph-H.	1	117	26·8	1	101	26·0	1	115	28·3	2	96	30·0	1	107	29·8	1	122	33·5	1	114	32·1	8	110	29·5				

Tabel 17. Afgrøde af 8 Havresorter i 9 Aar. Askov Lermark 1890—1900 (undt. 1895—96).

Nr.	Sorternes Navne	1890		1891		1892		1893		1894		1897		1898		1899		1900		1890—1900		Antal Parceller
		Pd. pr. Td. Ld.																				
		Kærne	Halm	Kærne	Halm																	
1	Dansk H.	2480	5930	3120	4795	3990	6335	2350	4370	2360	—	2350	2775	3100	3075	2710	3015	2995	4405	2828	4337	27
2	Provsti-H.	2500	5350	2820	4050	1150	5730	2030	4010	2173	—	2420	2870	3195	5070	2725	3125	2875	4300	2765	4313	28
3	Heines-H.	1780	5270	2890	4190	3770	5890	1890	3900	2200	—	2450	2850	3380	5220	2760	3190	3065	4110	2686	4338	26
4	Graa H. (Broget H.)	2140	6160	2360	5090	3970	7030	1970	4190	2480	—	2113	2940	3456	5808	2740	3810	2785	4415	2668	4968	23
5	Beseler-H.	1810	5140	2730	4080	3890	6150	1990	3880	2083	—	2340	2620	3245	5315	2750	3350	2860	4465	2638	4369	35
6	Duppauer-H.	2590	5810	2660	4630	3730	5700	1350	2650	2330	—	2210	2590	2960	5035	2600	3050	2940	3485	2602	4119	24
7	Hvid tat. Sværdh.	2100	6880	2230	6850	3450	8310	1770	3720	1630	—	1840	2850	3305	6370	2060	3540	2410	4690	2311	5401	21
16	8 Triumph H.	1760	6940	1990	5340	2940	8130	1400	3640	1505	—	1700	2580	2400	5900	2160	3540	(2178)	(4655)	2004	5090	11

Tabel 18. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 9 Aars Forsøg med 8 Havresorter.
Askov Lermark 1890—1900 (undt. 1895—96).

Tabel 19. Afgrøder af 14 Havresorter i 5 Aar. Askov Lermark.
1890—94.

Nr.	Sorternes Navne	1890		1891		1892		1893		1894		1890—94		Antal Parceller
		Pd. pr.	Td. Ld.	Kærne	Halm									
		Kærne	Halm	Kærne	Halm									
1	Dansk H.	2480	5930	3120	4795	3990	6335	2350	4370	2360	—	2860	5337	7
2	Provsti-H.	2500	5350	2820	4050	4150	5730	2080	4010	2173	—	2735	4785	7
3	Graa H. (Broget H.)	2140	6460	2360	5090	3970	7030	1970	4190	2480	—	2584	5692	5
4	Besteh. Ameliorée H.	1840	5960	2870	4160	4110	6040	1860	3900	2220	—	2580	5015	6
5	Duppauer-H.	2590	5810	2660	4630	3730	5700	1350	2650	2380	—	2542	4697	8
6	Heines rb. H.	1780	5270	2880	4190	3770	5890	1890	3990	2200	—	2504	4835	7
7	Beseler-H.	1810	5140	2730	4030	3890	6150	1990	3880	2083	—	2501	4800	10
8	Sort tat. Sværdh. .	2390	6420	1900	5550	3720	6410	1570	3190	2510	—	2418	5392	7
9	Ny gul fransk H. .	1690	5880	2480	4590	3630	6870	2080	5200	(2083)	—	2393	5635	6
10	Hvid tat. Sværdh. .	2100	6880	2230	6850	3450	8310	1770	3720	1630	—	2236	6440	5
11	Welcome-H.	1770	5040	1790	4350	2910	5720	1410	2430	1740	—	1924	4385	7
12	Triumph-H.	1760	6940	1990	5340	2940	8130	1400	3640	1505	—	1919	6012	5
13	Kanada-H.	1770	5030	1670	4280	2960	5720	1220	2620	1800	—	1884	4400	7
14	Prolific-H.	1950	4950	1650	4280	2880	5810	960	2320	(1524)	—	1793	4340	7

indstillede paa Grund af Mangel paa Pengemidler, er i Tabel 17 og 18 samstillet 8 Sorter, der tildels er de samme som findes i Tabel 15 og 16. Ogsaa her har Dansk Havre (Grenaa-Havre) givet størst Kornafgrøde, medens de med denne meget nær beslægtede Former Provsti-Havre, Heines Havre og Beseler-Havre nærmer sig til den, ligesom ogsaa Graa Havre og Duppauer-Havre har givet anselige Afgrøder. Det ses, at Graa Havre, Hvid Svaerdhavre og Triumph-Havre har givet betydeligt større Halmmængde end de øvrige. Tabel 18 viser, at der siden 1894 har været benyttet fire Fællesparceller, hvorved Forsøgene selvfølgelig vinder i Sikkerhed.

For en kortere Aarrække, nemlig for de 5 Aar 1890—94 har de i Tabel 19 og 20 anførte 14 Sorter kunnet sammenlignes. Skønt denne Række altsaa omfatter betydeligt flere Sorter end de forrige, ses det dog af Tabel 19, at Dansk Havre ogsaa

Tabel 20. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 4 Aars Forsøg med 14 Havresorter. Askov Lermark. 1890—93.

Nr.	Sorternes Navne	1890		1891		1892		1893		1890—93	
		Antal Parceller Danske Pd. pr. Td.		Antal Parceller 1000 Korn vejer Gr.		Antal Parceller Danske Pd. pr. Td.		Antal Parceller 1000 Korn vejer Gr.		Antal Parceller Danske Pd. pr. Td.	
1	Dansk H.	2	106 32'5	2	118 32'9	2	132 36'9	1	122 37 2	7	120 34'9
2	Provsti-H.	2	94 27'5	2	115 29'3	2	127 31'2	1	122 31'0	7	115 29'8
3	Graa H. (Broget H.)	2	69 31'5	1	90 30 5	1	106 36'7	1	103 32'5	5	92 32'8
4	Besteh. Ameliorée H.	1	106 33 0	2	118 30'3	2	131 33'8	1	122 38'0	6	119 34'5
5	Duppauer-H.	3	119 31'8	2	118 32'8	2	139 36'7	1	125 29'9	8	125 32'8
6	Heines rb. H.	2	100 34'1	2	117 32'2	2	131 37'6	1	118 35'9	7	117 35'0
7	Beseler-H.	5	99 33'3	1	118 35'0	1	132 39'0	3	122 37'8	10	118 36'3
8	Sort tat. Sværdh.	2	102 31'1	1	107 27'8	2	131 28'9	2	119 31'0	7	115 29'7
9	Ny gul fransk H. . .	3	93 29'2	1	103 26'8	1	127 32'2	1	107 32'2	6	108 30'1
10	Hvid tat. Sværdh. . .	1	91 23'8	1	97 23'0	1	111 30'6	2	119 30'3	5	105 26'9
11	Welcome-H.	2	126 33'2	2	128 33'9	2	153 39'8	1	138 33'7	7	136 35'2
12	Triumph-H.	2	96 30'0	1	107 29'8	1	122 33'5	1	114 32'1	5	110 31'4
13	Kanada-H.	2	124 32'4	2	127 33'8	2	153 42'3	1	133 32'0	7	134 35'1
14	Prolific-H.	2	132 33'4	2	125 33'8	2	153 40'0	1	126 31'2	7	134 34'6

i denne Række ubetinget er Nr. 1. De 3 Sorter Welcome-, Kanada- og Prolific-Havre, der er meget tidligt modne, ses at have givet meget smaa Afgrøder baade af Kærne og Halm. Som Tabel 20 viser, frembyder disse en anseelig Rumvægt.

Tabellerne 21 og 22 omfatter 9 Havresorter for Aarene 1894 og 1897—1900. For første Gang har her Grenaa-Havren kunnet medtages (som foran nævnt maa den dog anses for at være den samme som den i de tidligere Tabeller opførte „Dansk Havre“), og det ses af Tabel 21, at denne har givet størst Udbytte. Øhavre og Heines Havre har dog givet saa godt som samme Afgrøder, og Graa Havre, Provsti-, Beseler- og Duppauer-Havre staar ikke langt tilbage for dem.

Tabel 21. Afgrøder af 9 Havresorter i 5 Aar. Askov Lermark
1894 og 1897—1900.

Nr.	Sorternes Navne	1894		1897		1898		1899		1900		1894—1900*)	
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm	Pd. pr. Td. Ld.	Antal Parceller								
1	Grenaa-H.	2215	—	2470	2880	3355	5135	2815	3235	3030	4245	2777	3874
2	Øhavre.	2320	—	2380	2830	3320	5255	2875	3300	2980	4695	2775	4020
3	Heines H.	2200	—	2450	2850	3380	5220	2760	3190	3065	4110	2771	3842
4	Graa H. (Broget H.)	2480	—	2113	2940	3456	58·8	2740	3810	2785	4415	2715	4243
5	Provsti-H.	2173	—	2420	2870	3195	5070	2725	3125	2875	4300	2678	3866
6	Beseler-H.	2033	—	2340	2620	3245	5315	2750	3350	2860	4465	2656	3937
7	Duppauer H.	2380	—	2210	2590	2960	5035	2600	3050	2940	3485	2618	3540
8	Hvid tat. Sværdh.	1630	—	1840	2850	3305	6370	2060	3540	2410	4690	2249	4362
9	Triumph-H.	1505	—	1700	2580	2400	5900	2160	3540	(2178)	(4655)	1989	4169

Tabel 22. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 4 Aars
Forsøg med 9 Havresorter. Askov Lermark 1897—1900.

Nr.	Sorternes Navne	1897		1898		1899		1900		1897—1900**)		
		Antal Parceller										
		Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	
1	Grenaa-H.	22	33	33	44	4	134	383	4	129	34·1	4
2	Øhavre	23	33	33	44	4	131	369	4	127	34·9	4
3	Heines H.	11	11	11	11	4	134	372	4	129	33·0	4
4	Graa H. (Broget H.)	11	11	11	11	5	119	34·2	4	108	30·5	4
5	Provsti-H.	11	11	11	11	4	136	380	4	133	33·3	4
6	Beseler-H.	11	11	11	11	4	133	383	4	127	35·6	4
7	Duppauer-H.	11	11	11	11	4	139	325	4	186	31·2	4
8	Hvid tat. Sværdh. .	10	10	10	10	2	105	281	2	99	26·6	4
9	Triumph-H. (carter)	1	132	34·7	1	125	29·5	—	—	105	31·0	4

*) Parcellernes Antal samt Halmen for 1897—1900.

**) Rumvægt og Kornvægt kun for 1898—1900.

Tabel 23. Afgrøder af 19 Havresorter i 3 Aar. Askov Lermark 1898—1900.

Nr.	Sorternes Navne	1898		1899		1900		1898—1900		Antal Parceller	
		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.			
		Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm		
1	Gul flandersk H.	3335	5265	2945	3305	2940	4285	3073	4285	12	
2	Heines rb. H.	3380	5220	2760	3190	3065	4110	3068	4173	12	
3	Grenaa-H.	3355	5135	2815	3235	3030	4245	3067	4205	12	
4	Øhavre	3320	5255	2875	3300	2980	4695	3058	4417	12	
5	Graa H. (Broget H.)	3456	5808	2740	3810	2785	4415	2994	4678	13	
6	Gul Kanada H.	3350	5025	2590	3110	2880	4025	2973	4053	12	
7	Beseler-H.	3245	5315	2750	3350	2860	4465	2952	4377	16	
8	Provsti-H.	3195	5070	2725	3125	2875	4300	2932	4165	12	
9	Ligowo-H.	3090	4950	2650	3000	2955	3845	2898	3932	12	
10	Duppauer-H.	2960	5085	2600	3050	2940	3485	2833	3857	12	
11	Sort ung. Sværdh.	3065	5735	2480	3320	(2651)	(4478)	2732	4511	5	
12	Hvid finsk H.	3090	5820	2400	3200	(2622)	(4469)	2704	4496	5	
13	Hvid tat. Sværdh.	3305	6370	2060	3540	2410	4690	2592	4867	10	
14	Nyzeelandsk H.	2960	5290	1960	2840	(2350)	(4029)	2423	4053	5	
15	Tidlig sort fransk H.	2590	5220	2100	2900	(2240)	(2024)	2310	3881	5	
16	Coulommiers H.	2590	5810	2080	3720	(2231)	(4724)	2300	4751	4	
17	Triumph-H.	2400	5900	2160	3540	(2178)	(4655)	2246	4698	2	
18	Skotsk H.	2860	6490	1520	3380	(2025)	(4890)	2135	4920	5	
19	Purhavre	2640	6560	1500	2800	(1978)	(4638)	2089	4666	2	

Endelig er der i Tabel 23 og 24 for Aarene 1898—1900 inddraget nogle Sorter, der ikke har kunnet medtages i nogen af de tidlige Oversigter. Dette gælder bl. a. Gul flandersk Havre, der har naaet op i Højde med Heines, Grenaa- og Øhavre. De øverste 9 Sorter i Tabel 23 staar jo iøvrigt temmelig nær lige højt, lavest blandt disse staar Ligowo-Havre, ca. 2 Centner Kærne under den højeste.

Hovedresultaterne af Forsøgene paa Lermarken ved Askov falder i det væsentlige sammen med de ved Tystofte indvundne Resultater. I saa godt som alle Tilfælde har Grenaa-Havre (= Dansk Havre) givet størst Kærneudbytte. Hvor

Tabel 24. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 3 Aars Forsøg med 19 Havresorter. Askov Lemark. 1898—1900.

Nr.	Sorternes Navne	1898			1899			1900			1898—1900		
		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.
1	Gul flandersk H.. .	4	133	35·3	4	127	31·6	4	120	32·7	12	127	33·2
2	Heines rb. H. . . .	4	134	37·2	4	129	33·0	4	121	36·7	12	128	35·6
3	Grenaa-H.	4	134	38·3	4	129	34·1	4	122	38·1	12	128	36·8
4	Øhavre	4	131	36·9	4	127	34·3	4	118	35·8	12	125	35·7
5	Graa H. (Broget H.)	5	119	34·2	4	108	30·5	4	99	33·1	13	109	32·6
6	Gul Kanada H. . .	4	135	37·7	4	129	33·5	4	123	35·6	12	129	35·6
7	Beseler-H.	8	133	38·3	4	127	35·6	4	124	38·6	16	128	37·5
8	Provsti-H.	4	136	38·0	4	133	33·3	4	123	37·5	12	131	36·3
9	Ligowo-H.	4	140	41·1	4	134	37·3	4	127	40·5	12	134	39·6
10	Duppauer-H.	4	139	32·5	4	136	31·2	4	129	32·9	12	135	32·2
11	Sort ung. Sværdh. .	4	130	29·7	1	125	30·0	0	—	—	5	127	29·8
12	Hvid finsk H. . . .	4	138	34·5	1	130	32·0	0	—	—	5	134	33·2
13	Hvid tat. Sværdh. .	4	105	28·1	2	99	26·6	4	105	31·0	10	103	28·6
14	Nyzeelandsk H. . .	4	138	36·2	1	123	30·2	0	—	—	5	130	33·2
15	Tidlig sort fransk H.	4	126	30·0	1	122	26·0	0	—	—	5	124	28·0
16	Coulommiers H. . .	3	128	30·1	1	—	27·0	0	—	—	4	128	28·5
17	Triumph-H.	1	132	34·7	1	125	29·5	0	—	—	2	128	32·1
18	Skotsk H.	4	142	30·4	1	122	27·0	0	—	—	5	132	28·7
19	Purhavre	1	74	15·0	1	67	25·0	0	—	—	2	70	20·0

Øhavren har kunnet medtages, har denne paa det nærmeste givet samme Afgrøder. Nærmest disse kommer, for saa vidt de har kunnet sammenlignes, Heines Havre, Provsti-, Graa Havre, Gul flandersk, Gul Kanada, Beseler-, Ligowo- og Duppauer-Havre. Lavest i Rækken staar Hvid Sværdhavre, Triumph-, Welcome-, Nyzeelandsk, Kanada-, Prolific-, Skotsk og Purhavre. Størst Halmudbytte er der naaet af Graa Havre, Hvid Sværdhavre og Triumph-Havre. Af disse

forener Graa Havre et anseligt Kærneudbytte med stor Halm-mængde; dens Kærne er dog af tarvelig Beskaffenhed, og dens lange Voksetid gør det ofte vanskeligt at faa den rettidig og godt indhøstet.

b. Sandmarken.

Paa Askov Sandmark har Forsøgene været udførte siden 1889. I 1891 mislykkedes Forsøgene. Igennem hele Perioden 1889—1900 (undtagen 1891) har de i Tabellerne 25 og 26 anførte Sorter været prøvede. Paa Grund af indskrænket Plads og sparsomme Midler var Fællesparcellernes Antal, særlig i de første Aar, mindre end ønskeligt, som oftest kun 2. Af de 6 Sorter har, som Tabel 25 viser, de 3 første, nemlig Provsti-, Graa og Duppauer-Havre i Gennemsnit givet saa godt som lige store Kærneafgrøder, nemlig lidt over 14 Centner pr. Td. Ld., medens Graa Havre har givet en Del mere Halm end de øvrige. Mindst Kærneudbytte af alle 6 Sorter har Hvid tatarisk Sværdhavre givet, ca. 2 Centner mindre end de bedste og omtrent samme Halmmængde som Graa Havre. I det hele ses det, at der er langt mindre Afstand mellem de bedste og de daarligste Sorter end paa de gode Jorder, medens Forskellen fra Aar til Aar, procentvis taget, er langt større paa den magre Sandjord. Meget smaa Afgrøder er der navnlig høstet i de tørre Somre 1889 og 1897, medens særlig den frugtbare Sommer 1892 gav en forholdsvis ualmindelig rig Høst.

Det ses af Tabel 26, at Graa Havre og Hvid Sværdhavre i Rumvægt staar langt under de øvrige, medens Duppauer-Havre frembyder den højeste Rumvægt. Kornvægten er højest hos Beseler-Havre, lavest hos Hvid Sværdhavre. Tallene for de enkelte Aar ses iøvrigt at variere stærkt.

I Aarene 1889—1896 (undtagen 1891) omfattede Forsøgene de i Tabellerne 27 og 28 anførte 14 Sorter. Gennemsnitstallene viser, at Afgrøden i denne Aarrække meget nær har svaret til den 11-aarige Periode, og at det er de samme Sorter, der i begge Perioder staar øverst i Rækken. I den 7-aarige Periode er Dansk Havre (Grenaa Havre) kommen til, og denne har givet samme Afgrøde som Provsti-Havre og Graa Havre, hvilken sidste ogsaa i denne Række udviser den største Halm-

mængde. Af de karakteristiske tidlige Havresorter omfatter denne Periode bl. a. Welcome-Havre, der staar 4 Centner Kærne lavere end de bedste Sorter, ligesom den ogsaa har givet mindst Halm. De i Tabellerne sidst opførte 3 Sorter er tidlig modne.

Tabellerne 29—30 gengiver endelig Resultaterne af Forsøgene med 16 Sorter i Aarene 1893—1894 og 1897—1900. Disse Resultater stemmer for saa vidt ganske med de forrige, som det ogsaa i denne Aarrække er Provsti-Havren og de med denne nærbeslægtede Stammer samt Graa Havre, der kommer øverst. Forskellen mellem disse er kun ringe. Af kendte Havresorter, der ikke har været med i nogen af de foregaaende Tabeller, skal nævnes Ligowo-Havre. Det ses af Tabel 29, at denne i Ydeevne staar meget nær Sorterne af „Provstigruppen“, medens Tabel 30 viser, at denne Sort har den største Rumvægt og de vægtigste Korn.

Hovedresultaterne af de paa Sandmarken ved Askov udførte Havreforsøg kan udtrykkes saaledes:

Dansk (Grenaa-)Havre og den dermed meget nær beslægtede Provstihavre samt den ejendommelige jydske Graa Havre har givet lige store Kærneafgrøder. De to førstnævnte frembyder den bedste Kvalitet og er tidligst modne, medens Graa Havre har givet en noget større Halmafgrøde.

De halmrigeste Sorter er her ligesom paa Lermarken Graa Havre, Hvid Sværdhavre og Triumph-Havre; de to sidstnævnte staar dog lavt i Kærneudbytte.

De tidligmodne Havresorter som Welcome-, Prolific- og Hvid Kanada-Havre har givet mindst Kærneafgrøde.

Omsættes Afgrøderne til Pengeværdi, og Halmen medregnes, kommer Graa Havre øverst, forudsat at denne tilægges samme Værdi pr. Vægtenhed som de øvrige Sorter.

I Følge den almindelige Opfattelse af Graa Havre skulde man vente, at denne i tørre Somre vilde vise sig de øvrige Sorter betydeligt overlegen i Ydeevne. Det foran gengivne Forsøgsmateriale er ikke tilstrækkeligt omfattende til at vise noget afgørende i denne Henseende. Materialet tyder dog ikke paa, at Graa Havre har nogen stærkt udpræget Modstands-
evne mod Tørke fremfor andre Havresorter. I Tabel 31 er givet en Oversigt over Regnmængden ved Askov for hver af Maanederne April—August i Aarene 1889—1900. I Aarene

Tabel 25. Afgrøder af 6 Havresorter i 11 Aar.

Nr.	Sorternes Navne	1889		1890		1892		1893		1894	
		Pd. pr. Td. Ld.									
		Kærne	Halm								
1	Provsti-H.	690	1025	1382	3233	2190	2960	1066	1614	1600	5430
2	Graa H. (Broget H.)	455	1905	1925	4005	2090	3500	1623	2687	1865	4435
3	Duppauer-H.	585	1195	1527	2868	1915	2485	984	1621	1630	4560
4	Heines H.	780	1460	1400	3060	2075	3165	1119	1561	1420	4675
5	Beseler-H.	585	920	1316	3289	2280	3505	1022	1673	1435	4125
6	Hvid tat. Sværdh. .	415	1330	930	3890	1780	3620	1638	2592	1335	4785

Tabel 26. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 4

Nr.	Sorternes Navne	Antal Parceller			1889			1890			1892			1893			1894		
		Danske	Pd. pr.	Td.	Danske	Pd. pr.	Td.												
		1000 Korn vejer Gr.																	
1	Provsti-Havre . . .	2	118	25·6	2	96	28·1	2	126	33·5	2	125	28·4	2	116	27·8			
2	Graa H. (Broget H.)	2	73	25·7	2	88	33·2	2	106	35·8	2	105	32·2	2	97	31·7			
3	Duppauer-H.	2	122	27·0	2	118	30·9	2	130	33·8	2	136	28·1	2	133	30·8			
4	Heines rb. H. . . .	1	119	29·8	2	105	31·8	2	126	39·0	2	130	33·0	2	118	33·2			
5	Beseler-H.	3	112	30·2	4	102	34·1	4	180	38·4	4	128	32·4	4	120	32·9			
6	Hvid tat. Sværdh. .	2	87	23·9	2	88	25·6	2	113	30·1	2	118	30·9	2	101	28·0			

Askov. Sandmarken. 184 Forsøgsstykker.

	1895		1896		1897		1898		1899		1900		1889—1900		Antal Parceller
	Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm													
1610	2650	1740	1907	675	1235	1600	2433	1747	2273	1455	2200	1432	2451	30	
970	2960	1317	2270	777	1816	1810	3220	1540	2320	1310	2530	1426	2823	29	
1510	2410	1710	1950	665	1135	2010	2940	1530	1780	1497	1890	1415	2258	23	
1280	2500	1700	1870	707	1346	1407	2020	1793	2313	1365	1995	1368	2360	28	
1285	2335	1608	1947	657	1391	1526	2386	1646	2263	1290	2250	1327	2370	50	
1380	2470	1127	2446	630	1800	1535	2855	1439	2196	1229	2458	1217	2767	24	

Aars Forsøg med 6 Havresorter. Askov Sandmark. 1889—1900.

Antal Parceller	1895		1896		1897		1898		1899		1900		1889—1900		Antal Parceller
	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	
3	120	28·7	3	95 25·4	4	96 26·9	3	123 35·5	3	118 32·5	4	115 32·1	30	113 29·5	
3	97	30·2	3	76 27·1	3	66 26·1	3	102 29·1	3	102 29·3	4	97 29·5	29	92 30·0	
2	133	33·0	2	109 26·7	2	105 25·6	2	129 31·3	2	126 30·0	3	129 30·0	28	124 29·7	
3	126	34·2	3	100 29·4	3	90 26·6	3	124 33·2	3	117 32·8	4	115 32·0	28	115 32·3	
4	125	34·6	4	97 29·7	7	96 28·7	6	124 34·5	6	116 33·3	4	109 34·1	50	114 33·0	
3	114	25·7	3	71 22·9	2	75 21·9	2	106 24·9	2	99 27·3	2	—	24	97 26·1	

Tabel 27. Afgrøder af 14 Havresorter i 7 Aar. Askov Sandmarken. 233 Forsøgsstykker.

244

Nr. Sorternes Navne	1889		1890		1892		1893		1894		1895		1896		1889—96		Antal Parceller
	Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm															
1 Provsti-H.	690	1025	1382	3283	2190	2960	1066	1614	1600	5480	1610	2650	1740	1907	1468	2689	16
2 Dansk H.	737	1313	1370	4087	2195	3370	1340	1595	1710	3260	1350	2350	1540	1940	1467	2559	26
3 Graa H. (Broget H.)	455	1905	1925	4005	2090	3500	1623	2687	1865	4485	970	2360	1817	2270	1464	3023	16
4 Bestehorns H.	450	990	1590	3530	2275	3175	1177	1693	1460	5240	1180	2410	1760	1943	1413	2712	14
5 Duppauer-H.	585	1195	1527	2868	1915	2485	984	1621	1630	4560	1510	2410	1710	1950	1409	2441	14
6 Heines rb. H.	780	1460	1400	3060	2075	3165	1119	1561	1420	4675	1280	2500	1700	1870	1396	2613	15
7 Sort tat. Sværdh. . .	467	1333	1620	3150	1990	3160	898	1952	1555	4825	1510	3090	1563	2100	1372	2801	15
8 Ny gul fransk H. . .	575	1850	1216	3294	1980	3800	1226	2394	1745	3525	1270	2580	1553	2140	1867	2726	16
9 Beseler-H.	535	902	1316	3289	2280	3505	1022	1673	1435	4125	1285	2335	1608	1947	1355	2539	27
10 Triumph-H.	510	1430	1294	3306	1695	4235	1315	2485	1515	3965	1040	2900	1337	2323	1244	2949	16
11 Hvid tat. Sværdh. . .	415	1380	930	3890	1780	3620	1638	2592	1335	4785	1330	2470	1127	2446	1222	3019	16
12 Hvid Kanada-H. . . .	385	891	1153	3940	1690	3200	856	1364	1025	3415	1820	2510	1490	1790	1131	2444	15
13 Prolific-H.	564	1116	965	2570	1860	3465	681	1129	975	3775	1270	2460	1410	1780	1104	2327	14
14 Welcome-H.	460	1100	890	3175	1835	3515	702	1378	1005	3585	1200	2160	1480	1920	1081	2398	13

Tabel 28. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 7 Aars Forsøg med 14 Havresorter.
Askov Sandmark. 1889—1896.

Nr.	Sorternes Navne	Årsrapport over landbruget i Danmark												1889—1900										
		1889			1890			1892			1893			1894			1895			1896				
		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.		
1 Provsti-H..	2	118	25'6	2	96	25'1	2	126	33'5	2	116	27'8	3	120	28'7	3	95	25'4	16	114	28'2			
2 Dansk H..	3	115	30'6	3	102	31'1	4	128	36'8	4	132	32'2	4	119	31'1	4	124	32'1	4	94	26'8	26	116	31'5
3 Graa H. (Broget H.)	2	73	25'7	2	88	38'2	2	106	35'8	2	105	32'2	2	97	31'7	3	97	30'2	3	76	27'1	16	92	30'8
4 Bestehorns H.. . . .	1	111	30'5	1	103	31'2	2	131	36'4	2	130	33'5	2	103	31'3	3	125	33'0	3	99	29'0	14	115	32'1
5 Duppauer-H.. . . .	2	122	27'0	2	118	30'9	2	180	33'8	2	186	28'1	2	183	30'8	2	133	33'0	2	109	26'7	14	126	30'0
6 Heines rb. H.. . . .	1	119	29'8	2	105	31'8	2	126	39'0	2	130	33'0	2	118	33'2	3	126	34'2	3	100	29'4	15	118	32'9
7 Sort tat. Sværdh.. .	2	105	29'9	2	103	29'8	2	122	31'3	2	123	50'8	2	112	26'8	2	124	30'5	3	90	23'3	15	111	28'9
8 Ny gul fransk H.. .	2	103	28'0	2	92	27'2	2	122	31'3	2	122	28'7	2	114	29'7	3	116	29'3	3	85	24'5	16	108	28'4
9 Beseler-H..	3	112	30'2	4	102	34'1	4	130	38'4	4	128	32'4	4	120	32'9	4	125	34'6	4	97	29'7	27	116	33'2
10 Triumph-H..	2	105	25'3	2	100	30'2	2	124	32'4	2	123	31'0	2	119	28'3	3	117	29'8	3	98	27'4	16	112	29'2
11 Hvid tat. Sværdh.. .	2	87	23'9	2	88	25'6	2	113	30'1	2	118	30'9	2	101	28.0	3	114	25'7	3	71	22'9	16	99	26'7
12 Hvid Kanada-H.. . .	2	128	25'2	3	125	32'0	2	148	36'8	2	142	27'5	2	139	31'4	2	143	33'0	2	120	28'4	15	135	30'6
13 Prolific-H..	2	133	31'8	2	128	33'8	2	142	35'4	2	140	27'0	2	137	33'0	2	147	36'0	2	119	29'7	14	135	32'7
14 Welcome-H..	1	137	28'7	2	152	32'6	2	145	35'6	2	139	27'7	2	139	31'5	2	141	34'5	2	118	29'3	13	136	31'4

Tabel 29. Afgrøder af 16 Havresorter i 6 Aar. Askov Sandmark. 1893—94 og 1897—1900.

Nr.	Sorternes Navne	1893		1894		1897		1898		1899		1900		1893—1900		Antal Parceller
		Pd. pr. Td. Ld.														
		Kærne	Halm													
1	Graa H. (Broget H.) . . .	1623	2680	1530	2700	777	1816	1810	3220	1540	2320	1310	2530	1379	2465	18
2	Provsti-H.	1066	1614	1468	2310	675	1235	1600	2433	1747	2273	1455	2200	1367	2019	32
3	Heines rb. H.	1119	1561	1340	2217	707	1846	1407	2020	1793	2313	1365	1995	1340	1949	22
4	Gul Kanada-H.	1856	1604	1410	2320	603	1217	1593	2347	1640	2227	1355	1895	1326	1935	16
5	Øhavre	1306	1814	1430	2330	640	1480	1387	2113	1693	2287	1305	2020	1294	2007	16
6	Grenaa-H.	1293	1692	1460	2230	580	1133	1480	2160	1620	2113	1320	2005	1292	1889	25
7	Beseler-H.	1022	1673	1447	2563	657	1391	1526	2386	1646	2263	1290	2250	1287	2090	29
8	Ligowo-H.	960	1380	1460	2600	720	1833	1500	2213	1640	1973	1425	1890	1284	1898	16
9	Sort ungarsk Sværdhavre	952	1978	1080	1870	700	1380	1820	2740	1670	2450	(1428)	(2368)	1275	2136	8
10	Gul flandersk H.	1016	1464	1560	2120	480	1040	1707	2613	1533	2027	1350	2055	1274	1886	13
11	Hvid finsk Sværdhavre.	1008	1832	960	2630	740	1540	1640	2920	1640	2720	(1371)	(2577)	1227	2370	6
12	Hvid tat. —	1638	2592	1190	2610	630	1800	1535	2855	1439	2196	(1229)	(2458)	1226	2382	9
13	Tidlig sort fransk H. . .	1028	1572	1380	1720	670	1280	1400	2540	1480	2020	(1210)	(2436)	1191	1920	6
14	Coulommiers H.	1246	2174	1260	2180	500	1580	1530	3000	1330	2020	(1146)	(2350)	1169	2209	8
15	Purhavre.	884	2116	1090	2240	603	1457	1300	2650	1833	2520	1190	1890	1067	2142	16
16	Skotsk H.	828	1592	850	2130	280	1700	1460	3080	1800	2500	(1037)	(2613)	959	2269	5

Tabel 30. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 6 Aars Forsøg med 16 Havresorter. Askov Sandmark. 1893—94 og 1897—1900.

(Tøndevægt og Kornstørrelse kun for 1897—1900).

Nr.	Sorternes Navne	1897		1898		1899		1900		1893—1900		1897—1900		
		Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.		Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.		Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.		
		Danske Pd.	pr. Td.	Danske Pd.	pr. Td.	Danske Pd.	pr. Td.	Danske Pd.	pr. Td.	Danske Pd.	pr. Td.	Danske Pd.	pr. Td.	
1	Graa H. (Broget H.)	3	66 26'1	3	102 29'1	3	102 29'3	4	97 29'5	19	92	28'5		
2	Provsti-H.	4	96 26'9	3	123 35'5	3	117 32'5	4	115 32'1	32	113	31'8		
3	Heines rb. H. . . .	3	90 26'6	3	124 38'2	3	117 32'8	4	115 32'0	22	112	31'2		
4	Gul Kanada-H. . . .	3	94 27'0	3	123 34'9	3	120 32'4	4	116 31'3	16	114	31'4		
5	Øhavre.	3	89 27'1	3	120 32'3	3	115 32'2	4	109 31'6	16	108	30'8		
6	Grenaa-H.	3	90 26'7	3	121 33'8	3	121 31'6	4	112 32'7	25	111	31'2		
7	Beseler-H.	7	96 28'7	6	126 34'5	6	116 33'3	4	109 34'1	29	112	32'7		
8	Ligowo-H.	3	103 29'9	3	130 36'9	3	124 35'0	4	121 35'6	16	120	34'4		
9	Sort ung. Sværdh.	1	91 26'3	1	118 26'0	2	110 27'4	0	—	—	8	106	26'6	
10	Gul flandersk H. . .	1	99 25'0	3	124 32'4	3	118 31'4	4	113 30'3	13	114	29'8		
11	Hvid finsk Sværdh.	1	84 23'7	1	127 32'3	1	122 31'5	0	—	—	6	111	29'2	
12	Hvid tat. —	2	75 21'9	2	106 24'9	2	99 27'2	0	—	—	9	93	24'7	
13	Tidlig sortfransk H.	2	101 21'9	1	122 26'0	1	112 25'0	0	—	—	6	112	24'3	
14	Coulommiers H. . .	2	97 23'4	2	122 28'0	2	115 26'9	0	—	—	8	111	26'1	
15	Purhavre.	3	53 12'8	3	67 14'6	3	66 14'8	4	83 14'1	16	67	14'1		
16	Skotsk H.	1	93 22'0	1	132 28'3	1	118 27'8	4	—	—	5	114	26'0	

1889, 1893, 1896, 1897 og 1899 maa Vækstperioden nærmest karakteriseres som tør; i de to sidstnævnte Aar gav April og Maj vel nogenlunde rigelig Regn, men Juni Maaned var begge Aar yderst regnfattig, og det er som bekendt ofte fortrinsvis Juni Maaneds Tørke, der standser Vaarsædens Vækst. I Mod-sætning til de nævnte 5 Aar gav 1890, 1892, 1894, 1895, 1898 og 1900 forholdsvis rigelig Regn i Foraaret og Forsommeren. Af de 5 tørre Aar er det kun 1893 — ganske vist det tørreste af dem alle —, at Graa Havre har givet væsentlig større Afgrøde end Provsti-Havre o. l. 1897 er der en mindre Forskel

Tabel 31. Regnmængden ved Askov April—Juni 1889—1900.

Aar	Regnmængde. Mm.				
	April	Maj	Juni	Juli	August
1889	25·0	23·9	18·7	57·4	152·6
1890	92·5	49·8	49·5	148·0	114·9
1891	29·2	80·8	9·4	176·4	204·2
1892	26·8	73·9	93·6	16·2	61·1
1893	6·0	31·4	15·9	64·2	53·9
1894	45·6	36·2	105·0	75·0	161·0
1895	31·4	54·8	76·6	127·6	130·3
1896	35·6	30·7	37·6	37·6	114·5
1897	35·4	72·3	17·2	97·3	145·4
1898	24·0	90·4	118·4	68·1	71·0
1899	65·2	50·5	5·4	70·5	23·6
1900	73·7	39·9	58·2	38·1	64·5

til Fordel for Graa Havre, medens denne i 1889, 1896 og 1899 gav betydeligt mindre end Provsti-Havre. I de mere fugtige Somre 1890, 1894 og 1898 gav Graa Havre kendelig større Afgrøde end Provsti, medens Forholdet i de ligeledes nogenlunde regnfulde Somre 1892, 1895 og 1900 var omvendt. Det synes forøvrigt fuldt saa meget at være Haardførhed overfor Kulde som Modstandsevne mod Tørke, at Graa Havre udmærker sig.

Forsøgene ved Askov har siden deres Paabegyndelse været udført under nuværende Statskonsulent Fr. Hansens Ledelse.

3. Forsøgene ved Lyngby.

I 1891 paabegyndte Forening til Kulturplanternes Forbedring Dyrkningsforsøg med forskellige Havresorter ved Lyngby. Da Forsøgene i Hovedsagen udførtes i Overensstemmelse med de i Tystofte og Askov iværksatte Forsøg, er Resultaterne af nævnte Forenings Forsøg medtagne i nærværende Beretning, idet der herved opnaas Gennemsnitstal for en længere Aar-række.

I de 10 Aar, Forsøgene har været udført, har de i Tabel 32 og 33 anførte Sorter været sammenlignede. Forsaavidt som disse falder sammen med den lange Aarrække i Tystofte (Tabel 3), er Rækkefølgen saa godt som ganske den samme. Den som Gul Kanada-Havre opførte Sort, der staar øverst i Rækken, er i alle Henseender meget nær beslægtet med de 5 næstefter følgende, med hvilke dens Ydeevne ogsaa meget nær falder sammen. Dens Kærne har en lidt stærkere gul Farve, den synes at være lidt tidligere moden, og dens Rumvægt ses af Tabel 33 at være lidt højere, Kornvægten derimod lidt mindre. I øvrigt er det Grenaa- og Øhavre, Heines rigtbærende Havre, Beseler- og Provsti-Havre, der har givet bedst. Ligowo-Duppauer-Havre samt Gul flandersk Havre har givet noget mindre, medens de paa Tabellen nederst opførte 5 Sorter har givet betydeligt mindre. Naar undtages Hvid Sværdhavre og Skotsk Havre, der har givet mest Halm, er Halmudbyttet temmelig nær ens. Tabel 33 udviser et nogenlnnde betryggende Antal Fællesparceller.

I Aarene 1891—97 har et noget større Antal Sorter kunnet sammenlignes, nemlig de i Tabel 34 og 35 anførte 21. De Sorter, der er fælles for denne og den i Tabel 32—33 indsluttede Aarrække, kommer nøjagtigt i samme Rækkefølge efter Kærneudbytte. Af de Sorter, der er tilføjede paa Tabel 34 og 35, er ingen af fremragende Værdi. Det ses dog, at Bestehorns Ameliorée, Waterloo- og Leutewitzer-Havre kommer mellem de bedste Sorter, med hvilke de øvrigt ogsaa er nær beslægtede. Waterloo-Havre hører desuden til de halmrigeste Sorter.

I de 3 Aar 1893—95 dyrkedes et stort Antal Havresorter, nemlig de i Tabellerne 36 og 37 opførte 43 Sorter. Af de for denne Sammenstilling særegne Sorter vil det ses af Tabel 36, at kun en enkelt, nemlig Rügensk Havre, kommer op mellem de bedste. Denne stemmer imidlertid saa nøje overens med Grenaa-, Ø- og Provsti-Havre, at den rettelig er at betragte som en rügensk Stamme heraf og kan følgelig hverken ventes at være synderlig ringere eller bedre end de danske Stammer af denne Type. Et Par andre „Sorter“, nemlig Bestehorns Überfluzz og Berwick-Havre, kommer ligeledes mellem de gode Sorter og er ligeledes meget nær beslægtet med disse. Af Interesse

Tabel 32. Afgrøder af 14 Havresorter i 10

Nr.	Sorternes Navne	1891		1892		1893		1894	
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm						
1	Gul Kanada-H.	3080	4670	3810	5490	2125	2600	3090	4860
2	Grenaa-H.	3040	4590	3870	5110	2183	2462	3048	4860
3	Øhavre.	2925	4288	3770	5010	2176	2438	3160	4924
4	Heines rb. H.	3030	4490	3850	5150	2100	2425	2958	4692
5	Beseler-H.	2950	4300	3730	4970	2069	2327	3064	4744
6	Provsti-H.	2810	4373	3660	5070	2038	2436	2926	4632
7	Ligowo-H.	2490	4360	3420	4900	2013	2387	3074	4860
8	Duppauer-H.	2735	4440	2990	4600	1913	2438	3020	4414
9	Gul flandersk H.	2170	3780	2670	4700	2450	3050	2940	4620
10	Sort tat. Sværdh.	2115	4210	2550	4950	1475	2525	2800	4200
11	Hvid tat. Sværdh.	2000	4652	2185	5153	1750	2950	2860	5540
12	Coulommiers-H.	2410	3990	2760	4140	1400	2600	2440	5560
13	Nyzeelandsk H.	2250	3825	2380	4100	1750	2425	2320	4480
14	Skotsk H.	(2185)	(4802)	(2791)	(5191)	1325	2375	2360	4740

Tabel 33. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt

Nr.	Sorternes Navne	1891		1892		1893		1894		1895	
		Antal Parceller		Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.		Antal Parceller		1000 Korn vejer Gr.	
		Danske Pd. pr. Td.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Antal Parceller
1	Gul Kanada-H.	3	2	129	33·5	4	134	35·0	4	132	32·5
2	Grenaa-H.	6	6	128	35·1	12	133	35·5	12	129	32·0
3	Øhavre.	6	4	128	35·0	12	133	35·0	12	128	32·0
4	Heines rb. H.	3	4	127	36·9	12	134	34·5	8	123	29·5
5	Beseler-H.	3	4	127	34·0	12	134	35·0	12	129	32·5
6	Provsti-H.	3	8	129	35·0	12	134	35·0	8	126	32·5
7	Ligowo-H.	2	2	134	38·2	3	140	37·5	4	134	34·5
8	Duppauer-H.	3	2	136	29·8	3	140	33·0	4	125	29·5
9	Gul flandersk H.	2	1	124	31·8	3	130	32·5	3	123	30·0
10	Sort tat. Sværdh.	6	5	120	27·3	1	126	29·5	3	127	28·0
11	Hvid tat. Sværdh.	5	1	117	29·5	1	—	—	3	105	20·5
12	Coulommiers-H.	3	2	129	27·8	1	130	29·5	3	120	27·0
13	Nyzeelandsk H.	6	2	141	33·8	2	145	33·5	4	135	27·0
14	Skotsk H.	0	0	126	27·2	1	128	26·5	3	127	22·5

Aar. Lyngby 1891—1900. 662 Forsøgsstykker.

1895		1896		1897		1898		1899		1900		1891—1900		Antal Parceller
Pd. pr.	Td. Ld.	Pd. pr.	Td. Ld.											
Kærne	Halm	Kærne	Halm											
3494	5256	2880	3000	2626	3900	2780	4320	2155	2195	2750	3625	2874	3992	36
3283	5416	2857	3143	2603	4035	2810	4353	2155	2495	2800	4050	2865	4051	38
3227	5281	2870	3140	2519	3781	2788	4387	2025	2212	2642	3857	2820	3932	81
3357	5455	2810	3070	2506	4020	2800	4576	2090	2210	2640	3685	2815	3977	54
3265	5268	2710	2950	2613	4113	2758	4560	2062	2250	2770	4030	2799	3951	78
3202	5310	2600	2865	2640	3973	2873	4502	2065	2247	3002	4060	2792	3947	74
2954	5070	2680	2970	2624	3626	2720	4506	2040	2160	2705	3670	2672	3851	34
3060	4914	2780	2800	2246	4480	2880	5520	2105	2695	2855	4120	2658	4042	35
2900	4966	2940	3160	2245	3505	2790	4660	2105	2120	2705	3595	2591	3816	29
2720	5046	2480	3100	2388	4046	2960	5416	1905	2505	2555	3745	2395	3974	31
2894	5573	2500	3800	2252	4614	2926	5324	1880	2745	2480	4620	2323	4497	36
2374	5492	2320	3020	2172	3694	2400	4500	1750	2825	2525	4525	2255	3985	31
2626	4674	2560	2800	1676	4250	2176	4550	1845	2430	2190	3785	2177	3782	37
2294	5906	2120	3140	1460	3590	2520	6280	1685	2315	1960	4565	2070	4290	23

ved 10 Aars Forsøg med 14 Havresorter. Lyngby 1891—1900.

1896		1897		1898		1899		1900		1893—1900		Antal Parceller			
Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.	Danske Pd. pr. Td.				
1000 Korn vejer Gr.															
4	131	34·6	4	123	31·1	4	137	37·7	4	136	32·5	4	127	32·4	36
12	132	35·4	8	118	31·9	8	134	39·4	8	135	32·8	8	123	34·5	83
12	130	35·2	8	121	31·9	8	134	37·6	8	133	31·8	8	120	32·9	81
8	129	34·4	4	118	31·2	4	135	38·2	4	134	31·6	4	122	33·6	54
12	132	35·2	8	117	33·3	8	131	38·1	8	130	31·8	8	122	33·5	78
8	132	34·1	8	119	31·9	8	136	38·3	8	135	31·5	8	123	33·6	74
4	142	38·4	4	129	35·1	4	137	41·0	4	140	35·4	4	131	36·3	34
4	142	31·7	4	130	29·1	4	143	36·8	4	138	27·8	4	131	30·3	35
4	132	33·3	1	110	27·6	4	133	35·5	4	134	29·4	4	123	31·2	29
4	123	29·4	3	116	28·5	4	127	32·2	4	126	28·5	4	117	28·5	31
4	110	28·0	3	105	25·3	4	118	30·1	4	116	25·2	4	115	28·0	36
4	130	28·1	3	118	27·0	4	128	31·2	4	127	25·7	4	122	28·1	31
4	139	34·1	4	132	29·6	4	149	36·5	4	147	33·0	4	141	33·3	37
4	135	27·0	2	117	25·3	4	133	31·2	4	134	24·8	4	126	27·6	23

Tabel 34. Afgrøder af 21 Havresorter i 7 Aar. Lyngby 1891—97. 553 Forsøgsstykker.

Nr.	Sorternes Navne.	1891		1892		1893		1894		1895		1896		1897		1891—1897		Antal Parceller
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm	Pd. pr. Td. Ld.	Halm													
1	Gul Kanada-H.	3030	4670	3810	5490	2125	2600	3090	4860	3494	5256	2880	3000	2626	3900	3008	4254	24
2	Grenaa-H.	3040	4590	3870	5110	2183	2412	3048	4860	3283	5416	2857	3143	2603	4085	2983	4231	59
3	Øhavre.	2925	4288	3770	5010	2176	2438	3160	4924	3327	5281	2870	3140	2519	3781	2964	4123	57
4	Heines rb. H.	3030	4490	3850	5150	2100	2425	2958	4692	3357	5455	2810	3070	2506	4020	2944	4186	43
5	Bestehorns Ameliorée H.	2910	4650	(3701)	(5217)	2213	2650	2924	4776	3254	5146	2480	2920	2920	3880	2915	4177	15
6	Beseler-H.	2950	4300	3730	4970	2069	2327	3064	4744	3265	5268	2710	2950	2613	4113	2914	4096	54
7	Waterloo-H.	2680	4890	3520	5170	1975	2588	2760	5006	3320	5630	2800	3100	3060	4540	2874	4418	17
8	Leutewitzer-H.	2831	(4535)	3590	5060	2063	2537	2894	4906	3140	5284	2700	3000	2800	4300	2860	4232	14
9	Provsti-H.	2810	4373	3660	5070	2038	2436	2926	4632	3302	5310	2600	2865	2640	3973	2854	4094	50
10	Ligowo-H.	2490	4360	3420	4900	2013	2387	3074	4860	2954	5070	2680	2970	2624	3626	2751	4025	22
11	Duppauer-H.	2735	4440	2990	4600	1913	2438	3020	4414	3060	4914	2780	2800	2246	4480	2678	4012	23
12	Gul flandersk H.	2170	3780	2670	4700	2450	3050	2940	4620	2900	4966	2940	3160	2245	3505	2616	3969	20
13	Gul Sværdh.	2300	4555	2720	5220	1800	3300	3020	5470	2700	5100	2540	3260	2320	3980	2486	4412	12
14	Sort tat. Sværdh.	2115	4210	2550	4950	1475	2525	2800	4200	2720	5046	2480	3100	2388	4046	2361	4011	19
15	Tidlig sort fransk H.	1970	3955	2470	4530	1875	2325	2680	4320	(2578)	(4854)	2520	2540	2400	3300	2285	3689	14
16	Hvid tat. Sværdh.	2000	4652	2185	5153	1750	2550	2860	5540	2394	5572	2500	3800	2252	4614	2277	4612	24
17	Coulommiers-H.	2410	3990	2760	4140	1400	2600	2440	5560	2374	5492	2320	3020	2172	3694	2268	4071	19
18	Nyzeelandsk-H.	2250	3825	2380	4100	1750	2425	2320	4480	2626	4674	2560	2800	1676	4250	2223	3793	25
19	Triumph-H.	1955	4085	(2903)	(5569)	950	2350	2620	5980	2354	5646	2360	3560	2000	4400	2163	4513	14
20	Kanada-H.	2470	4480	2720	4400	1400	1900	2110	4590	2346	4986	2180	2800	1720	4480	2135	3948	17
21	Skotsk H.	(2185)	(4802)	(2791)	(5191)	1825	2375	2360	4740	2294	5906	2120	3140	1460	3590	2076	4249	11

Tabel 35. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 7 Aars Forsøg med 21 Havresorter. Lyngby 1891—97.

Nr.	Sorternes Navne	1891		1892		1893		1894		1895		1896		1897		1891—1897		
		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.
1	Gul Kanada-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	24	180	33-3
2	Grenaa-H.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	59	128	34-0
3	Øhavre	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	57	128	33-8
4	Heines rb. H.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43	126	33-3
5	Bestehorns Ameliorée H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	15	128	32-8
6	Beseler-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	54	128	33-8
7	Waterloo-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	17	128	28-1
8	Leutewitzer-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	14	29-6	29-6
9	Provsti-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	50	128	33-7
10	Ligowo-H.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22	136	36-7
11	Duppauer-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	135	30-6	
12	Gul flandersk H.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	124	35-0
13	Gul Sværdf.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	117	26-3	
14	Sort stat. Sværdf.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12	24-8	
15	Tidlig sort fransk H.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	19	122	27-5
16	Hvid tat. Sværdf.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	24	109	25-8
17	Coulommiers-H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	125	27-9	
18	Nyzeelandsk H.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	19	125	
19	Triumph-H.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	188	31-6
20	Hvid Kanada H.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	14	123	26-8
21	Skotsk H.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	143	31-8

Tabel 36. Afgrøder af 43 Havresorter i 3 Aar. Lyngby
1893—95. 377 Forsøgsstykker.

Nr.	Sorternes Navne	1893		1894		1895		1893—95		Antal Parceller
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm							
1	Gul Kanada-H.	2125	2600	3090	4860	3494	5256	2903	4239	10
2	Øhavre.	2176	2438	3160	4924	3327	5281	2888	4214	28
3	Grenaa-H.	2183	2462	3048	4860	3283	5416	2838	4246	31
4	Rügensk H.	2163	2737	2946	4820	(3840)	(5709)	2816	4122	5
5	Heines rb. H.	2100	2425	2958	4692	3357	5455	2805	4161	25
6	Beseler-H.	2069	2327	3064	4744	3265	5268	2799	4113	28
7	Bestehorns Ameliorée H.	2213	2650	2924	4776	3254	5146	2797	4191	10
8	Gul flandersk H.	2450	3050	2940	4620	2900	4966	2763	4213	7
9	Provsti-H.	2098	2436	2926	4632	3302	5310	2755	4126	28
10	Bestehorns Überflusz H.	1975	2350	2950	5050	3224	5276	2716	4225	7
11	Leutewitzer-H.	2063	2537	2894	4906	3140	5284	2699	4242	9
12	Waterloo-H.	1975	2588	2760	5006	3320	5630	2685	4408	9
13	Berwick-H.	1900	2100	2900	5800	3244	5430	2681	4443	6
14	Ligowo-H.	2013	2387	3074	4860	2954	5070	2680	4106	9
15	Duppauer-H.	1913	2438	3020	4414	3060	4914	2664	3922	9
16	Dannebrogs-H.	2050	2700	2610	4940	(2915)	(5772)	2525	4471	3
17	Gul Sværdhavre	1800	3300	3020	5470	2700	5100	2507	4623	6
18	Karlslund-H.	1500	2600	2980	4320	2920	6280	2467	4400	4
19	Hvid finsk Sværdh.	1400	2800	2870	5280	2994	5656	2421	4579	7
20	Ny gul fransk H.	1350	2750	2780	5120	3046	5120	2392	4330	5
21	Graa H. (Broget H.)	1475	2425	2774	4726	2807	5730	2352	4294	13
22	Gul Hjørring H.	1700	2350	2400	4300	2946	5586	2349	4079	5
23	Sort ungarsk Sværdh.	1750	2650	2560	5340	2706	5260	2339	4417	5
24	Polsk H.	1625	2150	2380	4270	3006	5194	2337	3871	7
25	Hvid tat. Sværdh.	1750	2950	2860	5540	2394	5572	2335	4687	5
26	Sort	1475	2525	2800	4200	2720	5046	2332	3924	5
27	Gul Trekornet H.	1350	2750	2940	5460	2686	5280	2325	4477	5
28	Grimstad-H.	1850	2050	2260	4690	2884	5560	2315	4102	6
29	Sort stakket Sædh.	1325	2525	3000	4650	2574	5426	2300	4200	7
30	Nyzeelandsk H.	1750	2425	2320	4480	2626	4674	2232	3860	8
31	Tidlig sort fransk H.	1375	2325	2680	4320	(2578)	(4854)	2211	3833	3
32	Welcome-H.	1550	2525	2300	4350	2640	4860	2163	3912	8
33	Flying Scotsman H.	1550	2400	2860	4540	2534	5832	2148	4257	5
34	Sandy-H.	1650	2900	2300	5400	2360	5940	2103	4747	5
35	Coulommiers-H.	1400	2600	2400	5560	2374	5492	2071	4851	6
36	Early Racehorse-H.	1650	2450	2030	4420	2480	5420	2053	4097	4
37	Prize Cluster-H.	1700	2550	1850	4250	2600	5200	2050	4100	4
38	Norsk H. Skøjen	1205	1800	2580	4620	2234	5000	2005	3807	5
39	Skotsk H.	1320	2375	2360	4740	2294	5906	1993	4340	5
40	Triumph-H.	950	2350	2620	5980	2354	5646	1975	4659	5
41	Hvid Kanada-H.	1400	1900	2110	4590	2346	4986	1952	3825	6
42	Triumph-H. (Trondhjem)	1000	2400	2300	5300	2346	5554	1882	4418	5
43	Sort Malmhavre	1100	2275	2600	5100	(1523)	(2560)	1741	3312	4

Tabel 37. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 3 Aars Forsøg med 43 Havresorter. Lyngby 1893—95.

Nr.	Sorternes Navne	Antal Parceller			1893			1894			1895			1893—95		
		Danske Pd. pr. Td.		1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.		1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.		1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.		1000 Korn vejer Gr.	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	
1	Gul Kanada-H.	2	130	35'5	4	134	35'0	4	132	32'5	10	132	33'7			
2	Øhavre.	4	128	35'0	12	134	35'0	12	128	32'0	28	130	34'0			
3	Grenaa-H.	7	128	35'1	12	133	35'5	12	129	32'0	31	130	34'2			
4	Rügensk H.	2	126	32'5	8	133	34'0	0	—	—	5	130	33'3			
4	Heines rb. H.	5	127	36'9	12	134	34'5	8	123	29'5	25	128	33'6			
6	Beseler-H.	4	127	34'0	12	134	35'0	12	129	32'5	28	130	33'8			
7	Bestehorns Ameliorée H.	2	128	34'0	4	135	34'0	4	127	32'0	10	130	33'3			
8	Gul flandersk H.	1	124	31'8	3	130	32'5	3	123	30'0	7	126	31'4			
9	Provsti-H.	8	129	35'0	12	134	35'0	8	126	32'5	28	130	34'2			
10	Bestehorns Überflusz H.	1	128	35'6	2	135	34'0	4	129	31'0	7	131	33'5			
11	Leutewitzer-H.	2	126	28'9	3	134	31'0	4	128	28'0	9	129	29'3			
12	Waterloo-H.	2	120	29'8	3	134	28'5	4	124	27'0	9	126	28'4			
13	Berwick-H.	1	124	34'4	1	133	34'0	4	131	31'0	6	129	33'1			
14	Ligowo-H.	2	134	38'2	3	140	37'5	4	134	34'5	9	136	36'7			
15	Duppauer-H.	2	136	29'8	3	140	33'0	4	125	29'5	9	134	30'8			
16	Dannebrogss-H.	1	125	32'4	2	134	34'0	0	—	—	3	129	33'2			
17	Gul Sværdhavre	1	118	28'6	2	128	27'5	3	113	23'0	6	118	26'4			
18	Karlslund-H.	2	122	26'4	1	131	27'0	1	125	24'0	4	126	25'8			
19	Hvid finsk Sværdh.	1	120	27'3	2	135	32'5	4	128	31'0	7	128	30'3			
20	Ny gul fransk H.	1	117	26'8	1	130	30'5	3	116	26'0	5	121	27'8			
21	Graa H. (Broget H.)	2	109	33'6	3	115	30'0	8	110	26'0	13	111	29'9			
22	Gul Hjerring.	1	122	25'2	1	135	31'5	3	125	26'5	5	127	27'7			
23	Sort ungarsk Sværdh.	1	125	27'0	1	125	30'5	3	128	27'0	5	126	28'2			
24	Polsk H.	2	132	27'9	2	142	30'0	3	134	26'5	7	136	28'1			
25	Hvid tat. Sværdh.	1	117	29'5	1	—	—	3	105	20'5	5	111	25'0			
26	Sort	1	120	27'3	1	126	29'5	3	127	23'0	5	124	26'6			
27	Gul Trekornet H.	1	117	35'6	1	115	29'0	3	114	26'0	5	115	30'2			
28	Grimstad-H.	1	143	30'2	2	140	29'5	3	136	28'0	6	140	29'2			
29	Sort stakket Sædh.	2	123	26'1	2	130	29'5	3	123	23'0	7	125	26'2			
30	Nyzeelandsk H.	2	141	33'8	2	145	33'5	4	135	27'0	8	140	31'4			
31	tidlig sort fransk H.	2	123	25'9	1	130	27'5	0	—	—	3	127	26'7			
32	Welcome-H.	2	142	32'2	2	142	32'0	4	125	29'0	5	136	34'1			
33	Flying Scotsman H.	1	126	23'4	1	128	26'5	3	128	23'0	5	127	24'3			
34	Sandy-H.	1	129	26'2	1	135	26'5	3	123	25'0	5	129	25'9			
35	Coulommiers-H.	2	129	27'8	1	130	29'5	3	120	27'0	6	126	28'1			
36	Early Racehorse-H.	1	144	31'7	2	145	33'0	1	139	30'5	4	143	31'7			
37	Prize Cluster-H.	1	147	32'1	2	147	35'0	1	140	30'5	4	145	32'5			
38	Norsk H. Skøjen	1	115	27'6	1	125	24'5	3	114	26'0	5	118	26'0			
39	Skotsk H.	1	126	27'2	1	128	26'5	3	127	22'5	5	127	25'4			
40	Triumph-H.	1	124	27'0	1	125	28'5	3	118	23'5	5	122	26'0			
41	Hvid Kanada-H.	1	142	32'7	4	147	33'0	3	140	28'0	8	143	31'2			
42	Triumph-H. (Trondhjem)	1	120	29'6	1	127	29'5	3	117	22'0	5	121	27'0			
43	Sort Malmhavre	2	121	28'9	1	130	29'5	0	—	—	3	125	29'2			

er endnu Gul Sværdhavre og Sandy-Havre som et Par meget halmrige Sorter.

I 1897 modtages gennem Redaktør J. P. Petersen, København, 4 Havreprøver fra Nordamerika under Navn af White Banner Oats — dog ikke Sværdhavre, som man efter Navnet maatte vente. Samme Sommer opnaaedes et saa stort Kvæntum af disse, at de i det følgende Aar kunde inddrages i Forsøgene. I de 3 Aar 1898—1900, da de har været prøvede, har de givet meget anselige Afgrøder af særdeles smuk Kvalitet. I Tabellerne 38 og 39 er de sammenstillede med Grenaa-Havre, og det vil ses, at de gennemgaaende har overgaat denne lidt i Ydeevne. De er derhos lidt tidligere modne og frembyder en lidt højere Rumvægt. I botanisk Henseende staar de iøvrigt Grenaa-Havren nær. I samme Tidsrum har en ny tysk Sort, Ny Göttinger Havre, været prøvet. Den stemmer nøje med Grenaa-Havren men synes dog i Ydeevne at staa noget tilbage for denne.

Af samtlige ved Lyngby udførte Forsøg kan følgende Hovedresultater fremhæves:

Uden Undtagelse har Grenaa- og Øhavre og de hermed nærmest beslægtede Former („Provstigruppen“) givet størst Kærneafgrøde.

Grenaa-Havre og Øhavre har givet lige store Afgrøder og i alle Henseender forholdt sig fuldstændig ens.

Den som Gul Kanada-Havre opførte Sort har gennemsnitlig været Nr. 1 med Hensyn til Kærneudbytte, men Merudbyttet i Sammenligning med de sidstnævnte er dog ganske ubetydeligt.

Den amerikanske White Banner Oat synes ligeledes at have fuldt saa stor Ydeevne som de forannævnte danske Prøver, men den har endnu været prøvet i for kort Tid til at der kan siges noget sikkert om dens Værdi.

Den meget udbredte Beseler-Havre har ligesom i Forsøgene ved Tystofte stadig været mellem de gode Sorter, men har dog altid staaet noget under de bedste.

Det samme gælder i lidt højere Grad om den i den senere Tid noget udbredte Ligowo-Havre.

Som de mest halmrige Sorter maa fremhæves Hvid Sværdhavre, Triumph-Havre, Gul Sværdhavre og

Tabel 38. Afgrøder af 6 Havresorter i 3 Aar. Lyngby
1898—1900. 84 Forsøgsstykker.

Nr.	Sorternes Navne	1898		1899		1900		1898—1900		Antal Parceller
		Pd. pr. Td. Ld.	Kærne Halm							
1	White Banner Oats, Bluart	3096	5180	2180	2170	2650	3725	2642	3692	12
2	" " " Brown Indiana	2910	4966	2200	2250	2775	3825	2628	3680	12
3	White Banner Oats, Gibbs	2956	4944	2215	2310	2640	3810	2604	3688	12
4	Grenaa-H.	2810	4353	2155	2495	2800	4050	2588	3633	24
5	White Banner Oats, Brown Verden	2890	4886	2260	2315	2460	3740	2537	3647	12
6	Ny Göttinger-H.	2686	4790	2060	2315	2595	3730	2447	3612	12

Tabel 39. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 3 Aars Forsøg med 6 Havresorter. Lyngby 1898—1900.

Nr.	Sorternes Navne	1898		1899		1900		1898—1900		1000 Korn vejer Gr.	
		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.								
		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.		1000 Korn vejer Gr.			
1	White Banner Oats, Bluart	4	138	37·2	4	137	30·2	4	128	31·7	12
2	" " " Brown Indiana	4	138	37·2	4	137	30·2	4	127	31·5	12
3	White Banner Oats, Gibbs	4	139	36·8	4	137	30·3	4	128	30·9	12
4	Grenaa-H.	8	134	39·4	8	135	32·8	8	123	34·6	24
	White Banner Oats, Brown										
5	Verden	4	140	36·7	4	137	30·4	4	126	31·6	12
6	Ny Göttinger-H.	4	135	39·1	4	137	32·7	4	125	32·5	12

Waterloo-Havre, hvilke derfor maa antages at have For-trin som Staldfoder. De er alle temmelig sildige.

Af de tidligt modne Havresorter har ingen givet et tilfredsstillende Udbytte. Som halvtidlige Sorter, der har givet forholdsvis godt Udbytte, maa nævnes Ligowo- og Dup-pauerhavre. Den sidstnævnte er temmelig blødstraaet.

Forsøgene ved Lyngby har siden deres Begyndelse i 1891 været ledet af nærværende Beretnings Forfatter.

4. Forsøgene ved V. Hassing.

Forsøgsstationen ved Vester Hassing i Vendsyssel er grundlagt i 1894. Arbejdet i det første Aar var dog nærmest af forberedende Art, og først fra 1895 foreligger der brugbart Materiale. I det følgende Aar, 1896, maatte Forsøgene betragtes som mislykkede. Der foreligger saaledes kun 5 Aars Resultater. Paa Grund af forskellige uheldige Forhold — navnlig uensartet og meget uren Jord — kan der i det hele ikke tillægges disse Forsøg ret megen Betydning, og de medtages nærmest her for Fuldständigheds Skyld. Resultaterne findes meddelte i Tabellerne 40 og 41. Størst Interesse har Tallene i Tabel 40 ved, at Graa Havre udviser et betydeligt Merudbytte mod Grenaa- og Øhavre. Udbytte-tallene for de enkelte Aar viser, at Graa Havres Overlegenhed har været temmelig regelmæssig, idet Grenaa-Havren kun i et enkelt Aar, 1900, har været paa Højde med den. Paa Grund af Materialets Beskaffenhed gaar det neppe an heraf at drage afgørende Slutninger; men det nævnte Forhold opfordrer dog stærkt til en mere indgaaende Sammenligning mellem Graa Havre og Stammerne af Provsti-Typen. De følgende 9 Sorter har gennemsnitlig givet næsten lige store Kærneafgrøder, saaledes at Rækkefølgen maa antages at være temmelig tilfældig. Lavest i Rækken er Hvid Sværdhavre for Kærneudbyttets Vedkommende, medens denne og Graa Havre som sædvanlig har givet mest Halm.

Forsøgene ved V. Hassing er udførte under Forsøgsbestyrer A. J. Hansens Ledelse.

Tabel 40. Afgrøder af 11 Havresorter i 5 Aar. V. Hassing 1895—1900.
204 Forsøgsstykker. Sandmarken.

Nr.	Sorternes Navne	1895		1897		1898		1899		1900		1895—1900		Antal Parceller
		Pd. pr.	Td. Ld.	Pd. pr.	Td. Ld.									
		Kærne	Halm	Kærne	Halm									
1 Graa H. (Broget H.)	2857	4350	1442	2570	2747	3326	1718	2497	2723	4687	2297	3486	20	
2 Gul flandersk H. .	2860	3740	1245	2140	2637	3106	1607	2137	2718	4040	2213	3033	14	
3 Heines rb. H. . .	2543	3233	1205	2080	2560	3273	1728	2127	2913	4717	2190	2986	19	
4 Provsti-H. . . .	2895	3617	918	2305	2610	2997	1582	2040	2855	4138	2172	3019	31	
5 Ligowo-H. . . .	2485	3230	1415	2170	2497	2880	1738	2107	2630	3790	2153	2835	17	
6 Gul Kanada-H..	2570	3540	1110	2140	2493	2887	1647	2033	2860	4040	2136	2928	13	
7 Duppauer-H. . . .	2730	3720	1095	1730	2343	2861	1373	1972	2893	4122	2087	2882	15	
8 Grenaa-H. . . .	2590	3388	1025	1860	2345	2650	1677	2113	2753	3845	2078	2771	19	
9 Øhavre.	2480	3130	1090	1760	2607	3198	1633	2063	2553	4060	2073	2841	13	
10 Beseler-H.	2797	3537	977	2255	2344	3218	1560	1988	2640	4640	2064	3128	28	
11 Hvid tat. Sværdh.	2950	4890	1040	2155	1993	3054	1370	2308	2528	4312	1976	3344	15	

Tabel 41. Antal Fællesparceller, Tøndevægt og Kornvægt ved 5 Aars Forsøg med 11 Havresorter. V. Hassing 1895—1900. Sandmarken.

Nr.	Sorternes Navne	1895			1897			1898			1899			1900			1895—1900	
		Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	Danske Pd. pr. Td.	1000 Korn vejer Gr.	Antal Parceller	
1 Graa H. (Broget H.)	6	106	31·0	2·3	92	28·1	3	112	32·3	4	81	28·0	4	112	30·6	20	101	30·0
2 Gul flandersk H. .	2	122	34·0	2	110	29·3	3	129	33·5	3	115	30·8	4	128	34·1	14	121	32·3
3 Heines rb. H. . .	6	126	36·0	2	110	30·1	3	129	35·6	4	117	32·4	4	130	35·8	19	122	34·0
4 Provsti-H. . . .	12	127	35·0	4	105	28·0	3	126	33·6	4	119	32·6	8	138	34·8	31	121	32·8
5 Ligowo-H. . . .	4	137	43·0	2	120	34·8	3	135	40·3	4	122	35·7	4	141	39·6	17	131	38·7
6 Gul Kanada-H..	2	126	37·0	1	105	28·6	3	129	36·1	3	117	33·0	4	131	34·9	13	122	33·9
7 Duppauer-H. . . .	2	129	32·0	2	120	28·4	3	132	32·2	4	125	29·0	4	140	33·7	15	129	31·1
8 Grenaa-H. . . .	8	127	37·0	2	110	31·3	3	127	36·5	2	115	33·4	4	131	36·2	19	122	34·9
9 Øhavre.	2	126	36·0	1	110	30·8	3	127	36·5	3	113	31·3	4	127	35·2	13	121	34·0
10 Beseler-H.	6	126	37·0	8	107	32·3	6	126	38·9	4	109	32·1	4	129	38·7	28	119	35·8
11 Hvid tat. Sværdh.	2	97	27·0	2	90	25·9	3	100	28·7	4	84	23·2	4	118	28·2	15	98	26·6

Hovedresultater af Havreforsøgene.

Valget af Havresort er af væsentlig Betydning for Havre-dyrkningens Rentabilitet. Hver Centner Merudbytte pr. Td. Ld. betyder en Udbytteforøgelse af 900 000 Centner, svarende til en Pengeværdi af ca. 5 Millioner Kr. for hele Landet. Forsøgene udviser en Udbytteforskelse mellem bedste og ringeste Sort, der gaar op til 10 Centner og derover pr. Td. Ld.

Der er Grund til at antage, at en meget stor Del af Landets Havreareal vilde kunne give et betydeligt større Udbytte pr. Td. Ld., hvis den hidtil dyrkede Havre ombyttedes med de bedste Sorter (se Oversigten S. 205—209).

De godt overensstemmende Resultater fra de omfattende Forsøg ved Tystofte og Lyngby gør det i høj Grad sandsynligt, at man overalt paa Øernes Middeljorder vil opnaa størst Kærne-afgrøde af Øhavre eller Grenaa-Havre. Hvervidt andre Sorter vil være at foretrække paa Øernes stærkeste Lerjorder og letteste Sandjorder kan endnu ikke afgøres; men indtil videre er der næppe Grund til at antage det.

Resultaterne fra Askov Lemark berettiger til at antage, at man paa Jyllands bedre Jorder ligeledes med størst Fordel vil kunne dyrke Grenaa- eller Øhavre.

Grenaa-Havre (ogsaa kaldet Hessel-Havre) og Øhavre (ogsaa kaldet Førslev-Havre) har overalt i Forsøgene givet praktisk taget nøjagtigt samme Afgrøder saavel af Kærne som af Halm. Da de ogsaa i alle andre Henseender — Tidlighed, Stivstræthed, Form- og Farveforhold, Rumvægt, Kornstørrelse osv. — er fuldkommen ens, og da Undersøgelse over deres Udbredelseshistorie peger bestemt i Retning af fælles Udgangssted, er der næppe nogensomhelst Grund til fremtidig at betragte dem som 2 Sorter eller Stammer, men det vil formentlig være fuldt forsvarligt at slaa dem sammen under en fælles Betegnelse. Da de maa siges at have ubetinget Hjemstedsberettigelse her i Landet og repræsentere vor værdifuldeste Havretype, kan de formentlig passende under et benævnes *Dansk Havre*, ved hvilken Betegnelse der altsaa fremtidig maa forstaaes al Havre, der stammer fra den tidlige saakaldte Grenaa- eller Øhavre.

I Henhold hertil bør der paa hele Landets gode Jorder

og Middeljorder ligesom utvivlsomt ogsaa paa sandmuldede Jorder dyrkes Dansk Havre. Den i de sidste 10 Aar mest udbredte Havresort, Beseler-Havre, har i saa godt som alle Forsøgene givet ca. 1 Centner mindre pr. Td. Ld., og den i de seneste Aar en Del udbredte Ligowo-Havre har gennemgaaende givet 2 Centner mindre end Dansk Havre.

Paa de lette, tørre Sandjorder synes Graa Havre at kunne maale sig med Dansk Havre eller endog at overgaa denne lidt, navnlig naar Hensyn tages til den større Halmmængde. Til Gengæld frembyder Graa Havre en tarveligere Kvalitet, er senere moden, mere blødstraaet og lider (som Følge heraf) mere af Rustangreb. En bestemtere Afgørelse af Graa Havres Værdi i Forhold til Dansk Havre og en nærmere Paavisning af de Grænser i Henseende til Jordbundens Beskaffenhed og Kulturtilstand, indenfor hvilke den bør dyrkes, samt hvilken Rolle de klimatiske Forhold i denne Henseende spiller, bør være Genstand for fortsatte, mere omfattende Forsøg.

Alle de i Forsøgene prøvede tidligmodne Havresorter har givet saa smaa Afgrøder, at Dyrkning af disse maa fraraades. Af halvtidlige Sorter har ~~Ligowo-~~ og Duppauer-Havre givet størst Afgrøder.

Størst Halmagrøde er ved alle Forsøgsstationerne opnaaet af Hvid Sværdhavre og Graa Havre, ligesom ogsaa Triumph-Havre, Sandy-, Berlie- og Ny gul fransk Havre har givet rigelig Halm. Blandt disse maa sandsynligvis de bedste Sorter til Staldfoder suges.

Hvilke Sorter der vil være at foretrække til Dyrkning paa Mose- og Kærjord kan de her refererede Forsøg intet oplyse om, da de kun har været udførte paa fast Mark.

Rettelse.

Side 196 L. 20: Stamme Nr. 4, læs Stamme Nr. 94.